Co-funded by
the European Union

EuroCivic Lab

Europos tapatybės ir pilietiškumo stiprinimas taikant darnaus vystymosi tikslus, socialinį aktyvizmą ir gyvųjų laboratorijų metodiką mokykliniame ugdyme

WP2
Mokytojų mokymo rinkinys, skirtas Europos tapatybės stiprinimui taikant novatoriškus mokymo metodus.

Europos identitetas

Grigorios Arkoumanis
Ourania Maria Ventista
Katharine Sarikakis
Media Governance and Industries Research Lab,
Department of Communication, University of Vienna

Turinys

1. Įvadas 4
1.1 Tikslas ir tikslinė auditorija 4
1.2 Aktualumas ES ir pasauliniam kontekstui 5
1.3 Vadovo struktūros apžvalga 6
2. Tikslai ir mokymosi rezultatai 8
2.1 Mokymosi tikslai 8
2.2 Pagrindinės kompetencijos 8
3. Europinė tapatybė 10
3.1 Europinės tapatybės gimimas ir evoliucija 10
3.2 Pagrindiniai Europos tapatybės aspektai 16
3.3 Iššūkiai ir galimybės 21
4. Įtraukimo stiprinimas ir ateities vizija 24
4.1 Būtinybė aktyvesniam įsitraukimui 24
4.2 Europinė tapatybė ES plėtros kontekste 25
5. Kultūrinė diplomatija ir socialinė įtrauktis 29
5.1 Kultūrinė diplomatija formuojant tapatybę 29
5.2 Socialinės įtraukties ir įvairovės klausimų sprendimas 31
5.3 Kaip jaunimas gali formuoti Europos tapatybę ir politiką 34
6. Edukacinės ir metodinės rekomendacijos 36
6.1 Mokymo strategijos 36
6.2 Skaitmeniniai įrankiai ir ištekliai 37
6.3 Novatoriški mokymosi metodai 38
6.4 Vertinimo metodai 38
7. Santrauka ir svarbiausios išvados 41
7.1 Pagrindinių sąvokų santrauka 41
7.2 Apmąstymo klausimai 42
7.3 Praktinis pritaikymas 42
8. Savęs vertinimo ir testo klausimai 43
8.1 Savikontrolės klausimai 43
8.2 Žiniomis pagrįsti klausimai 44
8.3 Taikomieji pratimai 45

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

9. Priedai 47
9.1 Žodynėlis 47
9.2 Santrumpų sąrašas 50
9.3 Papildoma literatūra 51
9.4 Dažnai užduodami klausimai (DUK) 52
9.5 Žiniomis pagrįsti klausimai ir atsakymai (44 psl.) 53
Nuorodos 55

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

1. Įvadas

1.1 Tikslas ir tikslinė auditorija

Europinė tapatybė yra labai svarbi tema tiek mokytojams, tiek mokiniams, nes ji gali padėti pagrindą abipusei pagarbai, vienybei ir bendroms vertybėms. Šiame vadove pateikiama trumpa įžanga į europinės tapatybės ir kultūrinės diplomatijos temą. Juo nesiekiama per daug aprėpti šios temos, o siūloma kaip mokymo priemonė mokytojams, pedagogams apskritai, bendruomenių ir pilietinės visuomenės lyderiams bei politikos formuotojams. Visų pirma, juo siekiama padėti mokytojams, supažindinant juos su klausimais apie europinę tapatybę, kad jie vėliau galėtų padėti savo mokiniams, kurdami mokymo ir mokymosi veiklas, kuriose nagrinėjamos europinės tapatybės sąvokos, ginčai, tapatybės kintamumas apskritai ir struktūros bei institucinės sistemos, kurios palaiko europinės tapatybės formavimąsi.

Diskusijos apie europinę tapatybę gali būti vykdomos plečiant standartines mokymo programas ir pamokas mokyklose, taip pat vykdant veiklas, jungiančias pilietinio ugdymo, istorijos, meno, socialinių mokslų ir politinės geografijos pamokas. Geografija gali būti puiki tema norint suprasti žmonių mobilumą arba tai, kaip aplinka gali paveikti tapatybę ir žmonių santykius. Pavyzdžiui, veikla apie Dunojaus upę, tekančią per daugelį Europos šalių (Vokietiją, Austriją, Vengriją ir kt.), gali padėti mokiniams suprasti, kaip aplinka gali apibrėžti ir skatinti tapatybės ir kultūros ypatybes, taip pat tarptautinį bendradarbiavimą. Panašiai, pamokoje apie muziką ar meną galima pristatyti skirtingus muzikos žanrus ar meno stilius, siekiant padėti mokiniams suprasti Europos tapatybės kultūrinės įvairovės aspektus.

Kaip tema, europietiškoji tapatybė gali būti nagrinėjama horizontaliai, per skirtingus dalykus ir klases, kurios piliečiams suteikia įvairių galimybių tarpusavio supratimui, tarpkultūriniam

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

dialogui ir tarpdisciplininiam bendradarbiavimui. Todėl šio vadovo tikslas – pateikti pasiūlymų dėl medžiagos ir susijusios edukacinės veiklos, kurią mokytojai galėtų naudoti, kai pastebi galimybę susieti esamos mokymo programos aspektus su temomis, susijusiomis su europietiškosios tapatybės samprata ir jos aspektais. Taip pat siūloma, kad kai kurios pamokos skirtingose klasėse būtų skirtos šiai svarbiai temai, kad visi mokiniai, nepriklausomai nuo jų klasės ar ankstesnių žinių, turėtų galimybę apmąstyti, kas yra būti europiečiu ar kas yra europietiškoji tapatybė.

Be to, šis vadovas siekia padėti mokytojams ir mokiniams aktyviau dalyvauti svarstymuose apie ES plėtros kontekstą ir susieti tapatybę su kultūrine diplomatija ir politikos formavimu. Kadangi ES plėtra yra ne tik politinis ir ekonominis, bet ir kultūrinis bei su tapatybe susijęs procesas, svarbu, kad besimokantieji nagrinėtų tokias idėjas kaip daugiakultūriškumas, tarpkultūriniai santykiai ir nacionalinė bei tarptautinė tapatybė. ES priimant naujas valstybes nares, Europos ir europietiškumo samprata keičiasi, įtraukdama naujus kultūrinius ir socialinius-politinius bruožus.

1.2 Aktualumas ES ir pasauliniam kontekstui

Bendros europinės kultūrinės priklausomybės idėja atsirado dar prieš ES ir jos institucijų susikūrimą. Dar gerokai prieš ES bendras kultūrinis, filosofinis ir religinis paveldas – nuo graikų-romėnų antikos iki krikščionybės ir Apšvietos amžiaus – sukūrė tarpusavio supratimo ir bendrų vertybių jausmą. Tai padėjo formuotis europinei savimonei ir galiausiai atvedė prie ES ir jos oficialių institucijų. Nors europinė tapatybė kaip sąvoka egzistavo dar prieš ES kaip politinį darinį, būtent per Europos institucijas ji buvo skatinama ir iš naujo apibrėžiama. Todėl ji atlieka esminį vaidmenį Europos integracijos procese ir padeda užtikrinti ES tvarumą. Norint, kad ES būtų gyvybinga ir tvari, žmonėms būtina ugdyti bendros priklausomybės ir pilietiškumo jausmą. Europos institucijos atliko ir tikimasi, kad atliks esminį vaidmenį skatinant ir remiant aktyvų pilietinį dalyvavimą. Nuoseklus piliečių dalyvavimas institucijose ir valdymo struktūrose

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

gali padėti jiems suprasti europinę tapatybę ne kaip kažką abstraktaus, o kaip gyvenimišką patirtį. Aktyvus dalyvavimas stiprina bendrumo jausmą ir taip paverčia Europos tapatybę piliečių savimonės dalimi. Socialinė sanglauda ir kultūrinis dialogas gali sustiprinti sambūvio ir bendradarbiavimo jausmą bei kurti darnesnę ir politiškai stabilesnę ateitį.

Nuolat kintančiame pasaulyje ir laikotarpiu, kupinu geopolitinių iššūkių, tokių kaip Rusijos ir Ukrainos arba Izraelio ir Irano konfliktai, tam tikri migracijos srautai, ekonominis neapibrėžtumas, ypač energetinio saugumo problemos, bendros europinės tapatybės rėmimas ir plėtojimas yra esminis dalykas. Europos valstybės, o ypač ES valstybės narės, bus geriau pasirengusios spręsti pasaulines problemas ir sudėtingus iššūkius geopolitinėje realybėje, kupinoje naujų konfliktų, regioninių susidūrimų ir ekonominio neapibrėžtumo. Bendros europinės tapatybės formavimas ir priėmimas per gyvenimišką patirtį ir kolektyvines iniciatyvas gali paskatinti Europos piliečius aktyviau dalyvauti ir ieškoti bendrų sprendimų. Todėl stiprios europinės tapatybės ugdymas nėra abstraktus ar simbolinis gestas, tai strateginė būtinybė. Ji stiprina ES gebėjimą kolektyviai reaguoti į krizes, stiprina jos pozicijas pasaulinėje diplomatijoje ir skatina žmonių solidarumą. Tokiu būdu tapatybė tampa ir vidinės vienybės šaltiniu, ir privalumu sudėtingame ir konkurencingame pasaulyje.

1.3 Vadovo struktūros apžvalga

Šis vadovas siūlomas kaip mokymo priemonė, todėl jame pirmiausia išdėstomi skaitytojams skirti mokymosi tikslai. Šie mokymosi tikslai šiame kontekste suprantami dvejopai: kaip paties vadovo turinio mokymas ir mokymasis, taip pat kaip papildomos „mintys pamąstymui“ ir rekomendacijos, padedančios mokytojams kurti savo mokymo ir mokymosi veiklas.

Vadovą sudaro dvi pagrindinės dalys. Pirmojoje pristatoma tema – europinė tapatybė ir jos ryšys su pilietiniu dalyvavimu ir kultūrų dialogu. Antrojoje dalyje pateikiamos mokymo ir mokymosi strategijos, siūlančios būdus, kaip pirmosios dalies turinį galima pritaikyti klasėje. Pirmojoje dalyje pristatoma mokymo programa, pradedant nuo europinės tapatybės

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

atsiradimo atsekimo, kokie yra jos pagrindai ir kaip ji pasireiškia šiandien. Toliau pabrėžiamas gilesnio pilietinio įsitraukimo ir aktyvaus pilietiškumo poreikis, siekiant kurti stiprią ir ilgalaikę Europos ateitį.

Kitame vadovo skyriuje gilinamasi į kultūrinės diplomatijos sąvoką ir jos ryšį su tapatybe. Pateikiamas platesnis požiūris, pagal kurį tapatybė gali būti suprantama ne tik kaip strateginė diplomatinės veiklos priemonė, bet ir kaip dalykas, kuris formuojasi ir keičiasi per kultūrinius mainus ir tarptautinį bendravimą. Šis požiūris parodo, kad tapatybė nėra pastovi: ji ir rodoma pasauliui tam tikru būdu, ir kartu kinta diplomatinių santykių kontekste. Šis požiūris parodo, kad tapatybė nėra pastovi: ji ir rodoma pasauliui tam tikru būdu, ir kartu kinta diplomatinių santykių kontekste.

Po diskusijos apie europinę tapatybę ir jos ryšį su įsitraukimu ir kultūrine diplomatija, vadove daugiausia dėmesio skiriama mokymo ir mokymosi praktikos pasiūlymams. Taip pat pateikiamos vertinimo idėjos.

Vadovo pabaigoje skaitytojai ras pagrindinių idėjų ir sąvokų santrauką bei savęs vertinimo klausimus, kurie padės jiems apmąstyti, ko išmoko, ir pasitikrinti savo supratimą. Be to, priede pateikiami svarbūs terminai, santrumpų sąrašas ir pasiūlymai, ką toliau skaityti, kad būtų galima giliau susipažinti su medžiaga.

.

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

2. Tikslai ir mokymosi rezultatai

2.1 Mokymosi tikslai

Perskaitę šį vadovą, skaitytojai turėtų gebėti:

- atpažinti pagrindinius Europos tapatybės šaknis palaikančius elementus
- atskirti terminus Europos plėtra ir integracija
- įvardyti galimus iššūkius Europos tapatybei
- suprasti pagrindinį vaidmenį, kurį švietimas gali atlikti puoselėjant europinę tapatybę
- suprasti , kaip kultūros diplomatija yra susijusi su Europos tapatybe ir ją formuoja
- paaiškinti , kaip Europos plėtra gali paveikti naująsias ir esamas valstybes nares
- paaiškinti, ką reiškia būti „suvienijus įvairove“ kaip Europos tapatybės dalimi
- išanalizuoti pagrindinius Europos tapatybės aspektus
- išanalizuoti , kaip ES formuojama politika ir kaip galima dalyvauti šiame procese
- atskirti Europos ir nacionalinio kontekstų elementus
- įvertinti europinės tapatybės puoselėjimo svarbą šiandienos kontekste, nes tai gali padėti kurti daugiasluoksnį priklausymo jausmą, kuris sudaro sąlygas bendradarbiavimui, taikai ir demokratiniam gyvybingumui tarpusavyje susijusiame pasaulyje.

2.2 Pagrindinės kompetencijos

Mokytojai, kurie nagrinės šio vadovo medžiagą, įgis strategijų, kaip planuoti pamokas ir padėti mokiniams suprasti, ką reiškia būti europiečiu.

Tiksliau sakant, perskaitę šį vadovą, mokytojai gebės:

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

- dalyvauti dialoge apie europinės tapatybės temas
- pateikite šias idėjas studentams paprastais būdais
- įtraukti mokinius į mokymo ir mokymosi veiklas, kad jie mokytųsi ir apmąstytų europinės tapatybės klausimus

3. Europinė tapatybė

3.1 Europinės tapatybės gimimas ir evoliucija

Tapatybė reiškia tai, kaip asmenys ir grupės supranta ir apibrėžia save kitų atžvilgiu. Tai daugialypė ir kintanti sąvoka, apimanti tokius elementus kaip kultūra, kalba, istorija ir vertybės, ir ji formuojasi per socialinę sąveiką ir kolektyvinę atmintį. Tapatybė nėra įgimta ar nekintama – ji nuolat kuriama ir perkuriama laikui bėgant, veikiama tiek vidinio savęs suvokimo, tiek išorinių socialinių, politinių ir kultūrinių veiksnių (Jenkins, 2014).

Europietiška tapatybė apibūdinama kaip kolektyvinės priklausomybės, bendrų vertybių, kultūros paveldo, politinių siekių ir struktūrų jausmas tarp Europą sudarančių žmonių ir tautų. Europietiška tapatybė kaip holistinė ideologinė sąvoka peržengia nacionalinę ir vietos tapatybes, su jomis sugyvendama ir sąveikaudama. Po Europos kultūriniu „skėčiu“ Europos piliečiai išsiugdo bendros socialinės ir politinės sistemos, apimančios istorinį sambūvį, bendras vertybes ir bendrus ateities tikslus, jausmą (Delanty ir Rumford, 2005).

Iš esmės europietiška tapatybė nėra statiška ar netinkama sąvoka. Europinė tapatybė yra dinamiškas ir besivystantis reiškinys, kuris laikui bėgant formuojasi, veikiamas kintančių istorinių aplinkybių ir kolektyvinės patirties. Tapatybė formuojasi nuolat derantis, interpretuojant ir prisitaikant prie vertybių, gyvenimiškos patirties ir institucinių praktikų, nes ji niekada nebūna iki galo nustatyta ar visuotinai apibrėžta.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Europos atveju tapatybę nuolat keitė svarbūs istoriniai įvykiai, filosofiniai judėjimai, politinės integracijos procesai ir kultūriniai mainai tarp įvairių žemyne gyvenančių tautų. Nuo imperijų ir karų iki Apšvietos idealų ir ES politikos – įvairūs veikėjai, tokie kaip valstybės, institucijos, intelektualai ir paprasti piliečiai, prisidėjo prie jos kaitos.

Norint geriau suprasti europinės tapatybės idėją, svarbu aiškiai suprasti tokius terminus kaip Europa, europietiškumas, europietiškumas. Todėl svarbu apibrėžti, kaip atsirado atskiros Europos erdvės idėja, jos apibrėžiamuosius bruožus ir kaip ši idėja galiausiai atvėrė kelią Europos Sąjungai (ES) kaip politiniam ir instituciniam eksperimentui (Stråth, 2002).

Beveik neįmanoma tyrinėti Europos reikšmės formavimosi, neatsižvelgiant į senovės civilizacijas, ypač į graikų mitologijos, filosofijos, menų ir mokslo vaidmenį. Nuo V a. pr. Kr. Senovės Graikija plėtojo socialines ir politines sąvokas, tokias kaip demokratija, pilietinis dalyvavimas, aktyvus pilietiškumas, filosofija, kurios vis dar veikia Europos civilizaciją ir politinį mąstymą apskritai. Senovės Roma nuo respublikos iki imperatoriškosios eros institucionalizavo ir išplėtojo tokias sąvokas kaip teisinė valstybė ir kolektyvinės pilietybės bei tapatybės idėja beveik tame pačiame geografiniame regione, ruošdama Europos žemyne gyvenančias tautas abipusio supratimo ir sambūvio plėtrai vieningoje ir tvirtoje santvarkoje (Pagden, 2002). Po Vakarų Romos imperijos žlugimo V a. pr. Kr. Europa įžengė į gilių socialinių, politinių ir religinių pokyčių laikotarpį. Centrinės valdžios žlugimas davė pradžią daugybei nepriklausomų viduramžių karalysčių, kurių kiekviena siekė savo stabilumo ir tvarkos. Šiame susiskaldžiusiame kraštovaizdyje religija, konkrečiai krikščionybė, tapo pagrindiniu tapatybės ir vienybės šaltiniu. Dauguma Europos teritorijų palaipsniui prisijungė prie krikščioniškojo pasaulio ideologinio karkaso ir priėmė lotynų kalbos variantus, vadovaujamas Katalikų bažnyčios autoriteto ir stiprinamas galingų viduramžių monarchų.

Taigi šie trys elementai (Senovės Graikija, Romos imperija, krikščioniškasis pasaulis) sudarė ideologinį ir intelektualinį pagrindą tam, kas šiandien laikoma Europa (Delanty ir Rumford,

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

2005). Per šimtmečius ir skirtingais istoriniais laikotarpiais Europos idėja ir tai, ką reiškia būti europiečiu, vystėsi, dažnai nepriklausomai nuo griežtų geografinių ar etninių apibrėžimų. Tiesą sakant, geografinės ribos ir etninė tapatybė ne visada vaidino pagrindinį vaidmenį formuojant šią sąvoką. Pereinant į XVII ir XVIII amžius, Apšvietos ir moderniosios eros laikotarpiu, Europa pradėta laikyti mąstymo, pažangos ir mokslo vieta, o kartu buvo įvedamos tokios idėjos kaip visuotinės teisės, kurios lėmė humanistinių vertybių, tokių kaip laisvė, demokratija ir evoliucija, pokyčius ir pritaikymą. Po pramonės revoliucijos Didžiojoje Britanijoje XVIII amžiaus pabaigoje Europa susikūrė modernizacijos, pramoninės galios ir politinės bei geografinės plėtros gimtinės įvaizdį. Visą šią fenomenalią pažangą ir socialinę bei politinę gerovę smarkiai sutrikdė didžioji XX amžiaus ekonominė krizė, vadinamos Didžiąja depresija (1929–1939 m.), ir du niokojantys pasauliniai karai – Pirmasis pasaulinis karas (1914–1918 m.) ir Antrasis pasaulinis karas (1939–1945 m.) (Judt, 2005). Šie du katastrofiški konfliktai, nors ir vadinami pasauliniais karais, labiausiai paveikė Europą, nes dauguma karinių operacijų vyko Europos teritorijoje. Tai nuniokojo ir pakeitė Europos žemes bei tautas. Sienos smarkiai pasikeitė, imperijos iro ir atsirado naujų valstybių. Pavyzdžiui, po Pirmojo pasaulinio karo žlugo Austrijos-Vengrijos ir Osmanų imperijos, dėl to atsirado tokios šalys kaip Čekoslovakija ir Jugoslavija. Po Antrojo pasaulinio karo Vokietija buvo padalinta, o Lenkijos sienos pasislinko į vakarus, todėl įvyko didžiulis gyventojų perkėlimas. Kalbant apie žmonių gyvybes, Pirmajame ir Antrajame pasauliniuose karuose kartu žuvo apie 40 milijonų žmonių, o dešimtys milijonų buvo sužeisti arba priversti palikti savo namus. Karai mobilizavo dešimtis milijonų kareivių, sukeldami precedento neturinčius socialinius ir demografinius perversmus, masines migracijas ir iš esmės pakeitė Europos politinį ir kultūrinį kraštovaizdį (Judt, 2005).

Dviejų karų siaubai ir jų sunaikinimas tapo postūmiu Europai politiškai ir strategiškai persiorientuoti, ieškant sistemos, kuri užtikrintų ilgalaikę taiką tarp valstybių. Prioritetais tapo rekonstrukcija, stabilumas ir bendradarbiavimas. Tai buvo daugelio socialinių-politinių, ekonominių ir ideologinių transformacijų bei iniciatyvų, kurios lėmė ES ir šiuolaikinės Europos

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

tapatybės sukūrimą, atspirties taškas. 1951 m. buvę priešai (be kita ko, Vokietija, Prancūzija ir Italija) pasirašė Europos anglių ir plieno bendrijos (EAPB) įkūrimą. Tai buvo bandymas surišti šalis ekonominio bendradarbiavimo ir koordinavimo priemonėmis bei susitarimais, ir tai plačiai laikoma svarbiu etapu kuriant vieningą Europą (Nugent, 2017). Po šešerių metų, 1957 m., Belgija, Prancūzija, Vokietija, Italija, Liuksemburgas ir Nyderlandai pasirašė Romos sutartį, kuria buvo įsteigta Europos ekonominė bendrija (EEB). EEB buvo pirmasis reikšmingas žingsnis Vakarų Europos šalių ekonominės ir politinės integracijos link (Dinan, 2014).

Kartu su ekonomine integracija buvo dedamos pastangos sukurti demokratinį teisėtumą Europos lygmeniu. Europos Parlamentas, iš pradžių įsteigtas kaip EEB Asamblėja, išsivystė į pagrindinę demokratinę instituciją. Nuo 1979 m. tai vienintelė viršnacionalinė institucija, tiesiogiai renkama Europos piliečių, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios šalies, ir šiandien atlieka pagrindinį vaidmenį teisėkūroje, demokratinėje priežiūroje ir atstovaujant žmonių valiai visoje ES (Raunio, 2014).

1951 m. buvę priešai (tarp jų Vokietija, Prancūzija ir Italija) pasirašė sutartį dėl Europos anglių ir plieno bendrijos (EAPB) įkūrimo. Tai buvo bandymas susieti šalis per ekonominio bendradarbiavimo ir koordinavimo priemones bei susitarimus, ir plačiai laikomas svarbiu žingsniu vieningos Europos formavimosi kelyje (Nugent, 2017).

Po šešerių metų, 1957 m., Belgija, Prancūzija, Vokietija, Italija, Liuksemburgas ir Nyderlandai pasirašė Romos sutartį, kuria buvo įkurta Europos ekonominė bendrija (EEB). EEB tapo pirmuoju reikšmingu žingsniu Vakarų Europos šalių ekonominės ir politinės integracijos link (Dinan, 2014).

Europos Parlamentas, Europos Komisija, Europos Sąjungos Taryba ir Europos Vadovų Taryba sudaro sudėtingą, bet subalansuotą institucinę struktūrą. Kartu jos užtikrina, kad sprendimai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

būtų priimami demokratiškai, sujungiant piliečių balsus per parlamentą, valstybių narių balsus per Tarybą ir bendrus Europos interesus per Komisiją (Nugent, 2017).

Kitas svarbus žingsnis Europos integracijos procese buvo žengtas 1992 m., kai buvo pasirašyta Mastrichto sutartis, kuria oficialiai buvo įsteigta Europos Sąjunga ir pristatyta Europos pilietybės koncepcija. Ši svarbi sutartis taip pat padėjo pamatus bendrai pinigų sistemai, galiausiai nulėmusiai euro įvedimą. Tačiau kelias į gilesnę integraciją ne visada buvo tiesus. Jis vystėsi palaipsniui, dažnai formuojamas politinių kompromisų, institucinių reformų ir poreikio suderinti nacionalinius interesus su kolektyviniais tikslais (Nugent, 2017).

Praėjus beveik keturiems dešimtmečiams po pirmųjų žingsnių vienybės link, naujausia svarbi reforma įvyko 2009 m., kai buvo priimta Lisabonos sutartis, kuria siekta supaprastinti ES sprendimų priėmimą ir sustiprinti jos demokratinį teisėtumą. Ši lėta, bet apgalvota evoliucija pabrėžia, kad bendradarbiavimui ir integracijai tokioje įvairialypėje ir sudėtingoje sąjungoje reikia laiko, pasitikėjimo kūrimo ir nuolatinių derybų. Lisabonos sutartis reikšmingai reformavo ES institucinę struktūrą ir sprendimų priėmimo procesus, siekiant padidinti jos veiksmingumą, demokratiją ir pasaulinį vaidmenį (Nugent, 2017). Ja buvo įsteigtas nuolatinis Europos Vadovų Tarybos pirmininkas ir sustiprintos vyriausiojo užsienio reikalų įgaliotinio pareigybės, siekiant suvienodinti ES išorinį balsą. Sutartis suteikė ES vieną teisinį subjektiškumą, leidžiantį jai sudaryti tarptautinius susitarimus kaip vienam subjektui. Ji taip pat suteikė Pagrindinių teisių chartijai tokį patį teisinį statusą kaip ir sutartims, tvirtai įtvirtindama pagrindines vertybes, tokias kaip žmogaus orumas, demokratija ir teisinė valstybė. Be to, sprendimų priėmimas tapo supaprastintas plačiau taikant kvalifikuotą balsų daugumą ir įdiegus piliečių iniciatyvą, suteikiančią piliečiams galių siūlyti teisės aktus. Visi Europos kūrimo ir apibrėžimo etapai buvo svarbūs ir prisidėjo prie laipsniško bendros europinės sąmonės ir priklausymo jausmo vystymosi. Tačiau europėjimo procesas, Europos tapatybės formavimas politinėmis, kultūrinėmis ir socialinėmis priemonėmis, nebuvo linijinis ar vienodai progresyvus. Jis buvo

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

skatinamas įvairiomis iniciatyvomis, simboliais ir institucinėmis praktikomis, kuriomis siekiama ugdyti vienybės jausmą tarp įvairių Europos tautų (Delanty, 2005).

Viena iš ankstyviausių ir simboliškiausių priemonių europietiškam identitetui puoselėti buvo bendrų simbolių priėmimas. Europos vėliava – dvylikos auksinių žvaigždžių ratas mėlyname fone – buvo oficialiai priimta Europos Bendrijų 1986 m., simbolizuojanti Europos tautų vienybę, harmoniją ir solidarumą. Po to sekė Europos himnas – „Odė džiaugsmui“ iš Bethoveno Devintosios simfonijos, oficialiai priimtas 1985 m. Be žodžių, himnas skirtas peržengti kalbos ribas ir atspindėti bendras Europos vertybes, o ne nacionalinius skirtumus (Shore, 2000).

1 pav. Europos vėliava (Europos Sąjunga, 1986).

Pastaba: Europos vėliava buvo oficialiai priimta Europos Bendrijų 1986 m., ji simbolizuoja Europos tautų vienybę, harmoniją ir solidarumą.

Panašiai, gegužės 9 d. minima Europos diena skirta 1950 m. Šumano deklaracijai, laikomai Europos integracijos pradžia. Kasmet švenčiama diena yra simbolinė proga skatinti Europos vienybės suvokimą ir puoselėti kolektyvinę tapatybę (Sassatelli, 2009).

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Europos kultūros sostinės programa, pradėta 1985 m., atliko svarbų vaidmenį kultūriniame tapatybės kūrimo aspekte. Kiekvienais metais atrinkti Europos miestai per metus trunkančią renginių seriją pristato savo kultūros paveldą, kūrybiškumą ir ryšius su Europa. Ši iniciatyva skatina tarpkultūrinį supratimą ir leidžia piliečiams patirti Europos kultūrų įvairovę ir turtingumą bendroje Europos sistemoje.

Be to, Europos šūkis *„Vieningi įvairovėje“* atspindi ES siekį kurti vienybę, kartu gerbiant žemyno įvairovę. Šie simboliai nėra vien dekoratyvūs - jie tarnauja kaip atminties ir vaizduotės kultūrinė infrastruktūra, palaikanti pilietinį pasakojimą apie priklausomybę Europai (Sassatelli, 2009; Cram, 2009).

Svarbu tai, kad bendros tapatybės idėja taip pat buvo įtvirtinta per Europos pilietybės teisinę sistemą, nustatytą 1992 m. Mastrichto sutartimi. Europos pilietybė nepakeičia nacionalinės pilietybės, o prideda papildomą teisių ir pareigų sluoksnį. ES valstybių narių piliečiai turi teisę laisvai judėti, gyventi, studijuoti ir dirbti visoje Sąjungoje, taip pat teisę balsuoti ir būti kandidatais Europos ir vietos rinkimuose, nepriklausomai nuo to, kurioje ES šalyje jie gyvena (Bellamy, 2008).

Ši teisinė ir politinė pilietybės konstrukcija suteikia tiesioginį ryšį tarp individo ir viršnacionalinio valdymo lygmens, sustiprindama mintį, kad būti europiečiu yra ne tik kultūrinis ar simbolinis, bet ir praktinis bei dalyvaujamasis dalykas. Ji įkūnija perėjimą nuo Europos kaip geopolitinio darinio prie Europos kaip *pilietinės erdvės* – tokios, kurioje vis labiau įtvirtinamos demokratinės teisės, įtrauktis ir dalyvavimas (Delanty, 2005).

Šie simboliniai, kultūriniai ir teisiniai elementai kartu sudaro nuolat besivystančios Europos tapatybės pagrindą. Nors ši tapatybė yra ginčijama ir netolygi, ji buvo sąmoningai puoselėjama siekiant paremti integruotos Europos, gerbiančios įvairovę ir siekiančios vienybės bei solidarumo, viziją.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

3.2 Pagrindiniai Europos tapatybės aspektai

Europos tapatybė nėra vienalytė ar vieninga sąvoka – tai sudėtinga idėja, kuri formavosi per šimtmečius įvairiomis susikertančiomis dimensijomis ir etapais, kurie kartu gali apibrėžti, ką reiškia „būti europiečiu“. Būti europiečiu turi politinę, ekonominę, kultūrinę, socialinę ir istorinę dimensijas.

Politine prasme, Europos tapatybė reiškia politinių praktikų įsisavinimą ir dalyvavimą Europos politinėse institucijose, tokiose kaip ES ar Europos Parlamentas. Ši dimensija apima priklausymo jausmą, grindžiamą politinėmis struktūromis ir kolektyviniu sprendimų priėmimu.

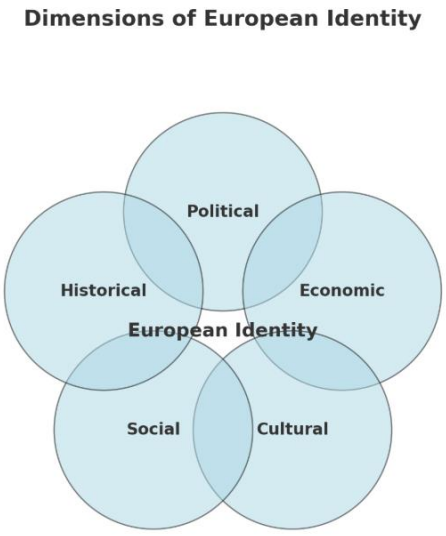
Ekonominė dimensija susijusi su ekonomine integracija per bendros valiutos naudojimą ir įvairius prekybos bei darbo susitarimus, pavyzdžiui, darbo mobilumą ir laisvą prekybą visoje ES.

Kultūrinė dimensija apima bendras tradicijas, kalbas, meną, vertybes ir istorines patirtis, kurios prisideda prie bendro Europos paveldo. Nepaisant didelės Europos tautų įvairovės, kultūriniai ryšiai padeda formuoti kolektyvinio priklausymo jausmą.

Socialinis aspektas reiškia socialinių praktikų, gyvenimo būdų ir kasdienių sąveikų kūrimą bei priėmimą, kurie sukuria bendrus socialinius ryšius Europos visuomenėse, įskaitant idėjas apie socialinę gerovę, švietimą ir bendruomeninį gyvenimą.

Istorinė dimensija reiškia istorijos atmintį ir bendras patirtis, įskaitant konfliktus, sąjungas, bendradarbiavimą ir transformacijos procesus per dešimtmečius, kurie formavo Europą. Istorinė dimensija giliai veikia kolektyvinę atmintį ir pasakojimą, kuris sudaro pagrindą kolektyvinei Europos tapatybe

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

2 pav. Europinę tapatybę sudarantys aspektai.

Pastaba: Šis konceptualus vaizdavimas pabrėžia, kad Europos tapatybė nėra apibrėžiama vienu elementu, o kyla iš daugelio aspektų persidengimo ir sąveikos. Apskritimų išdėstymas pabrėžia jų tarpusavio priklausomybę, o Europos tapatybė yra centre.

Svarbus bendradarbiavimo ir bendro priklausymo jausmo kūrimo veiksnys yra švietimas. ES pradėjo daug iniciatyvų ir finansavo daug švietimo programų, kurios skatina mokinių ir mokytojų mainus, siekdamos suburti švietimo bendruomenę ir skatinti jaunimo bendradarbiavimą. „Erasmus+“, kaip ir kitos švietimo programos, remia mokinių mobilumą, didina tarpvalstybinę draugystę, empatiją ir bendrų vertybių suvokimą. Be to, mokyklų ir universitetų programos, apimančios Europos kalbas, literatūrą ir menus, kartu su švietimo politika, kuri skatina mokinių mobilumą ir mainus, gali padėti suprasti bendras kultūrines šaknis ir bendradarbiauti. 2017 m. ES pradėjo Europos švietimo erdvės (EAE) iniciatyvą, kuria siekiama iki 2025 m. sukurti vieningą mokymosi erdvę visose ES šalyse. EEA gali skatinti europinę tapatybę per mokinių mobilumą, daugiakalbystę ir bendras edukacines vertybes bei patirtį tarp skirtingų tautybių mokinių (Europos Komisija, 2017 m.). Sujungdama

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

besimokančiuosius visoje Europos erdvėje, EEA gali ugdyti priklausymo bendrai Europos kultūrinei ir pilietinei erdvei jausmą.

Kitas svarbus Europos tapatybės kūrimo ir išsaugojimo veiksnys yra Europos kultūros mozaikos turtingumas. Kolektyviniai kultūros renginiai ir menininkų iš skirtingų Europos šalių bendradarbiavimas gali sustiprinti ir paremti bendrų kultūrinių vertybių jausmą, švenčiantį vienybę, remiant originalumą ir unikalumą (Shore, 2000). Tokios iniciatyvos kaip kultūros sostinės ir kultūros vietos yra labai svarbūs bendros tapatybės, pagrįstos bendru supratimu ir pagarba, kūrimo aspektai. Pačioje Europos tapatybės šerdyje slypi visiškas įsipareigojimas pagrindinėms humanistinėms vertybėms ir principams, įtvirtintiems sutartyse , chartijose ir institucijose. Šie pagrindiniai principai atlieka labai svarbų vaidmenį kaip veikiantis ryšys tarp Europos tautų ir yra būtina sąlyga kiekvienai šaliai, norinčiai tapti ES nare. Šie trys pagrindiniai principai yra demokratija, žmogaus teisės ir teisinė valstybė.

Demokratija, svarbi politinė struktūra, kurios šaknys siekia senovės Atėnus, vaidina svarbų vaidmenį Europos tapatybėje, nes ji kaupia politines ir socialines vertybes, tokias kaip žodžio laisvė, politinis dalyvavimas ir aktyvus pilietiškumas. ES ir jos institucijos turi gilią demokratinę politinę kryptį.

Po pasaulinių karų nuniokojimo **žmogaus teisės** įgijo didelę reikšmę, o jų oficialus apibrėžimas buvo pateiktas Europos žmogaus teisių konvencijoje ir ES pagrindinių teisių chartijoje (McCormick, 2010). Nuo tada būti europiečiu reiškia gerbti ir remti žmogaus teises, taip pat skatinti lygybę ir įtrauktį.

Trečiasis Europos politinio identiteto kertinis akmuo yra **teisinė valstybė.** Teisinė valstybė reiškia, kad teisė yra viršesnė už visus ir bet ką, todėl Europos kontekste reiškia užtikrinti teisinį sąžiningumą, teisingumą ir apsaugą nuo autoritarinių režimų (Craig, 2012).

Svarbus Europos tapatybės aspektas yra **kultūrinė įvairovė ir kalbinis turtingumas** . Europos erdvę galima laikyti vienybės fragmentais. Šie fragmentai ar dalys yra tautos ir žmonės, o

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

vienybė – bendras Europos pojūtis. Kitaip tariant, Europa yra spalvingas ir kalbiškai turtingas gobelenas. Europoje kalbama apie 24 oficialiomis kalbomis ir daugybe regioninių kalbų ar dialektų. Nors egzistuoja bendros kultūros jausmas, kiekviena tauta turi savo kultūrinį ir regioninį paveldą. Europos tapatybė nereiškia visų skirtingų kultūrinių bruožų suvienijimo vienoje kultūroje. Europos tapatybė apima įvairovę kaip stiprybę, skatindama tarpkultūrinį ir kultūrų tarpusavio dialogą, abipusę pagarbą ir mažumų bei unikalių kultūrų apsaugą pagal tokias iniciatyvas kaip Europos šūkis: „Vieningi įvairovėje“ (Shore, 2000).

Susikertančių tapatybių koncepcija yra esminis Europos ideologinio pagrindo elementas. Natūralu, kad daugelis tautų, sudarančių Europos mozaiką, turi unikalias ir jau egzistuojančias vietines, regionines ir nacionalines tapatybes, kurių kiekvieną giliai praturtina kultūra, kolektyvinė atmintis ir saviti nacionaliniai bei vietiniai pasakojimai. Pavyzdžiui, įsivaizduokite asmenį, kilusį iš mažo miestelio Sardinijoje, Italijoje. Šio asmens tapatybė greičiausiai yra daugiasluoksnė: jis/ji gali pirmiausia save identifikuoti kaip sardinietį/-ę, turintį/-inčią/-i savitą vietinę kalbą, tradicijas ir istoriją, tuo pačiu metu jis/ji taip pat gali priimti itališką nacionalinę tapatybę, susijusią/-ią su platesne Italijos kultūra ir valstybe. Kitame lygmenyje jie atpažįsta savo vietą Viduržemio jūroje, kurią formuoja bendras klimatas, virtuvė ir istorinė sąveika. Galiausiai, jie yra susiję su platesne Europos tapatybe, kurią formuoja susipynę žemyno socialiniai-kultūriniai pasakojimai ir formalios institucijos..

Hipotetiniame scenarijuje šis sardinas persikelia į Berlyną dirbti ar studijuoti. Jų tapatybės jausmas gali tapti dar sudėtingesnis ir nestabilesnis. Gyvendami Berlyne, jie gali užmegzti ryšį su miestu, kuriame gyvena , jausdamiesi berlyniečiais per kasdienę socialinę sąveiką, vietos papročius ir dalyvavimą miesto kultūriniame gyvenime. Tuo pačiu metu atstumas nuo Sardinijos gali sustiprinti jų prisirišimą prie Sardinijos šaknų, gilinant jų supratimą apie vietines tradicijas ir kalbą kaip svarbias asmeninio ir kultūrinio tęstinumo savybes..

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Be to, jo/jos tapatybė kaip italui taip pat gali keistis, priklausomai nuo patirties Vokietijoje ir Europos Sąjungoje. Asmuo gali jausti atsinaujinusį Europos tapatybės pojūtį, skatinamą viršvalstybinių institucijų, kurios palengvina judėjimą, teises ir bendradarbiavimą tarp šalių. Kita vertus, integracijos į Vokietijos visuomenę iššūkiai ir galimybės gali arba sustiprinti, arba komplikuoti jo/jos priklausymo jausmą Vokietijai ir Europai kaip visumai.

Be to, jų, kaip italų, tapatybė taip pat gali pasikeisti dėl patirties Vokietijoje ir Europos Sąjungoje. Jie gali pajusti atnaujintą europietiško tapatumo jausmą, kurį skatina viršvalstybinės institucijos, palengvinančios mobilumą, teises ir bendradarbiavimą tarpvalstybiniu mastu. Arba integracijos į Vokietijos visuomenę iššūkiai ir galimybės gali sustiprinti arba apsunkinti jų priklausymo Vokietijai ir visai Europai jausmą.

Šis pavyzdys gali iliustruoti dinamišką, daugiasluoksnį ir situacinį tapatybės prigimtį Europoje. Europinės tapatybės nėra pastovios, o kinta reaguodamos į socialinius reiškinius, tokius kaip žmonių mobilumas, socialinė sąveika ir politinis bei kultūrinis kontekstas, kuriame gyvena individai. Žmonės nuolat derina savo priklausomybes vietiniu, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis, kurdami turtingą tapatybių mozaiką, kurioje skirtingos tapatybės egzistuoja kartu ir persidengia.

Visi šie susikertantys tapatybės aspektai gali vienas kitą papildyti skatindami daugiasluoksnius priklausymo jausmus, arba jie gali konfliktuoti, ypač stipraus euroskepticizmo atvejais. Daugiapakopių tapatybių sudėtingumas rodo, kad Europos tapatybė yra pliuralistinė ir dinamiška, dažniausiai funkcionuoja ir turėtų funkcionuoti kaip ideologinis pagrindas, galintis apsaugoti ir skatinti įvairovę, o ne absorbuoti skirtumus vieningos ir tvirtos, iš viršaus į apačią nukreiptos Europos tapatybės naudai (Delanty ir Rumford, 2005). Visi šie kertančių tapatybių aspektai gali vienas kitą papildyti, skatindami sluoksniuotą priklausomybės pojūtį, arba gali konfliktuoti, ypač esant stipriam euro skeptiškumui. Daugiasluoksnių tapatybių sudėtingumas rodo, kad Europos tapatybė yra daugiabriaunė ir dinamiška, ir dažniausiai veikia – bei turėtų

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

veikti – kaip ideologinis pagrindas, galintis saugoti ir skatinti įvairovę, o ne suvienodinti skirtumus vienos nuoseklios, viršutinės instancijos Europos tapatybės naudai (Delanty & Rumford, 2005).

Yra du svarbūs veiksniai, padedantys suprasti, kaip veikia tapatybės formavimasis ir europėjimas: geopolitika ir istorija. Pavyzdžiui, žodis „europietiškas“ vokiečiui reiškia kitaip nei bulgarui. Vakarų Europos piliečiai europietiškumo sąvoką linkę sieti su pirmaisiais Europos suvienijimo metais, pokario rekonstrukcija ir bendradarbiavimu bei liberalia politine ir ekonomine tvarka (Risse, 2010). Rytų Europos šalys europėjimą linkusios sieti su ekonomine pažanga, progresu ir nauja pradžia po Sovietų Sąjungos žlugimo (Kuus, 2004). Kai kuriais atvejais tam tikros tautos gali jausti stiprų priklausymo Europai jausmą, tačiau kartu patirti marginalizacijos ar ribotos įtakos sprendimų priėmimo procesuose Briuselyje jausmą. Tuo tarpu šalys, geografiškai arčiau Europos centro, dažnai linkusios išsiugdyti nuoseklesnį ir tvirtesnį europietiško tapatumo jausmą.

Juk Europa yra žemynas su istoriniais pasakojimais, aljansais, karais ir regioniniais konfliktais, karalystėmis, imperijomis ir respublikomis. Tai drobė, pilna istorijos ir prisiminimų, suformavusi tai, kas dabar laikoma Europos erdve. Visi šie aspektai turi didelę įtaką bet kokiam bandymui suformuoti bendrą Europos tapatybę, net jei ši tapatybė veikia tik kaip ideologinė skraistė, galintis talpinti visas skirtingas, bet panašias Europos tautų savybes.

3.3 Iššūkiai ir galimybės

Europinė tapatybė išlieka besivystančia ir neišbaigta sąvoka, nuolat derinama tarp vienybės ir įvairovės, įtraukties ir atskirties, idealų ir realybės (Delanty ir Rumford, 2005). Europos tapatybė taip pat nuolat yra ginčijama ir iššaukiama įvairių mažesnių ir didesnių sociopolitinių bei ekonominių klausimų. Tarp pagrindinių grėsmių, abejojančių europine tapatybe, dažnai yra įtampa tarp nacionalinio suvereniteto ir ES lygmens bendradarbiavimo, ypač labai svarbiose srityse, tokiuose kaip migracijos politika, fiskalinė sąjunga, skolų administravimas,

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

klimato politika ir saugumo klausimai, tokie kaip sienų kontrolė (Schmidt, 2013). Kitaip tariant, daugeliu atvejų ES valstybės narės noras išlaikyti pagrindinių sričių kontrolę viršija kolektyvinio solidarumo norą. Atstumas tarp nacionalinio ir ES valdymo lygmenų yra labai svarbus, o jo pasekmės gali kelti grėsmę net pačios europinės tapatybės koncepcijos egzistavimui. Poreikis bendradarbiauti tarptautiniu mastu, siekiant susidoroti su didelėmis krizėmis, tokiomis kaip migracija, ekonominė krizė ar klimato kaita, ne visada lengvai pasiekiamas, todėl kolektyvinė tapatybė po Europos skraiste gali atrodyti pažeidžiama.

Tokių ginčų pavyzdys yra tai, kas iš žodžių „Brexit“ (Britain) ir „Exit“ (išėjimas) tapo žinoma kaip „Brexit“. „Brexit“ – tai Jungtinės Karalystės pasitraukimas iš ES, ir jis pateikiamas kaip svarbiausia euroskepticizmo paradigma, o jo poveikis buvo toks reikšmingas, kad kėlė grėsmę net ES, kaip socialinės ir politinės institucijos, egzistavimui. „Brexit“ buvo ilgalaikio ginčo tarp Briuselio ir Londono dėl svarbių klausimų, tokių kaip ekonominė autonomija, sienų kontrolė ir migracijos politika, rezultatas. „Brexit“ buvo šokas tarptautinei bendruomenei. Nors tarp JK ir ES tvyrojo įtampa, niekas nesuvokė, kad „Brexit“ gali tapti realybe. Pastarųjų metų politiniai įvykiai, turintys euroskeptiško pobūdžio, suvaidino lemiamą vaidmenį įgyvendinant tai, kas buvo suvokiama kaip Britanijos žmonių valia. Kai kuriais atvejais populistinių politinių partijų iškilimas pastaraisiais metais lėmė tokius sprendimus kaip „Brexit“. Jungtinės Karalystės išstojimas iš ES metė iššūkį neišvengiamos didesnės integracijos trajektorijos idėjai ir parodė, kad Europos plėtra ir integracija gali būti panaikintos (Hobolt, 2016). Tokie iššūkiai atskleidė esmines socialines, ekonomines ir politines bendros Europos tapatybės idėjos spragas ir pavojus, kuriuos šios spragos gali kelti europėjimo procesui (Risse, 2010). Be to, „Brexit“ pabrėžia regioninių tapatybių, kaip potencialių atsvarų europėjimui, svarbą. Skirtingai nuo nacionalinių valstybių, kurios puoselėja stiprius emocinius ryšius tarp savo piliečių, Europa kaip viršvalstybinė struktūra dažnai suvokiama kaip „tolima“ nuo kasdienio gyvenimo. Regiono sąvoka, kuri jau seniai yra Europos valdymo ir sanglaudos politikos pagrindas, iliustruoja, kaip

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

vietiniai ir regioniniai ryšiai kartais gali nusverti platesnę Europos tapatybę, apsunkindami vieningos Europos tapatybės kūrimo projektą.

Du pasaulinių iššūkių , kurie atskleidė ES pažeidžiamumą, pavyzdžiai yra dideli migracijos srautai iš Artimųjų Rytų karo zonų 2015 m., taip pat Covid-19 pandemija. Šie iššūkiai privedė nacionalines sistemas prie žlugimo ribos. Abiejų krizių metu ES susidūrė su sunkumais ieškodama kolektyvinių sprendimų ir šiuos iššūkius sprendė nacionaliniu lygmeniu arba delsdama koordinuoti veiksmus ir bendradarbiauti. Kitas bendro supratimo, bet ginčijamo ir fragmentiško bendradarbiavimo pavyzdys iškyla dabartinio ginkluoto konflikto tarp Rusijos ir Ukrainos pradžioje (Mukarzel, 2023).

Nors Europos tapatybė susiduria su dideliais iššūkiais, šių sunkumų nereikėtų laikyti įrodymu, kad tarp Europos tautų nėra bendro supratimo ir bendradarbiavimo. Tiesą sakant, būtent spaudimas, kuris išbando bendras vertybes, gali paskatinti naujas iniciatyvas, dialogus ir kultūrinius mainus, kurie galiausiai sustiprina Europos tapatybės jausmą (Delanty, 2009).

Kadangi Europa yra nelygybės, aljansų, karų, kovų dėl valdžios ir sunkios istorinės patirties persmelkta erdvė, natūralu, kad vyresnėms kartoms sunkiau pereiti nuo nacionalinio prie viršvalstybinio valdymo ir bendradarbiavimo modelio. Jauni žmonės linkę labiau save identifikuoti kaip europiečius ir kosmopolitus, todėl jie yra puikūs bendros Europos tapatybės veikėjai ir rėmėjai (Fligstein, 2008). Todėl labai svarbu remti politiką ir iniciatyvas, kurios skatina jaunimo pilietinį dalyvavimą ir aktyvavimą. Jaunimo parlamentai, ES politikos formavimo forumai, ekspertų grupės, savanorių ir aktyvizmo tarptautiniai tinklai, skaitmeninės pilietinio dalyvavimo platformos yra tik kelios iš daugelio institucijų ir iniciatyvų, kurios gali suaktyvinti jaunimą ir paversti jį bendros Europos tapatybės, galinčios peržengti siauras nacionalinio tapatybės ir izoliacijos ribas, ambasadoriais (Banaji ir Buckingham, 2013).

Nors europietiška tapatybė yra labai ginčytina idėja, ji gali sustiprinti tokias vertybes kaip bendradarbiavimas ir pagarba tarp tautų, žadėdamas taikią ir kultūriškai turtingą ateitį.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

4. Įtraukimo stiprinimas ir ateities vizija

4.1 Būtinybė stiprinti įsitraukimą

Europos tapatybė neturėtų būti laikoma abstrakčia sąvoka ar visiškai struktūruota ir įtvirtinta koncepcija. Europinė tapatybė nuolat vystosi ir daugeliu atžvilgių jai daro įtaką įvairios idėjos, politika ir veikėjai (Risse, 2010). Todėl europėjimo procesas bei bendros Europos tapatybės kūrimas ir palaikymas nėra tik politikos darbotvarkių ar institucijų, tokių kaip Europos Komisija ar Europos Parlamentas, uždavinys. Europinės tapatybės formavimasis nėra vien tik „iš viršaus į apačią“ vykstantis procesas, bet ir suprantamas kaip įtraukus projektas, pagrįstas stipriu pilietiniu Europos tautų įsitraukimu. Europinės tapatybės ir jos formavimosi centre yra Europos piliečiai, ypač jaunesnės kartos. Tvari ir gyvybinga europinė tapatybė reikalauja aktyvaus pilietiškumo, pilietinio dalyvavimo, įtraukties ir atsakomybės bei susidomėjimo jausmo ugdymo tarp žmonių. Kitaip tariant, turėti atsparią europinę tapatybę reiškia bendro intereso ir bendradarbiavimo idėją iš politinio elito ir parlamentų perkelti žmonėms, o ypač jaunimui, kuris gali ir turėtų atlikti esminį vaidmenį formuojant Europos ateitį. Šiame procese savivaldybės ir nevyriausybinės organizacijos (NVO) atlieka pagrindinių veikėjų vaidmenį skatindamos pilietinį įsitraukimą vietos lygmeniu, kurdamos dalyvavimo platformas ir tiesiogiai susiedamos bendruomenes su Europos iniciatyvomis. Jų vaidmuo rodo, kad europinė tapatybė nėra kuriama tik aukščiausiu lygmeniu, bet yra bendrai kuriama per kasdienę demokratijos ir bendradarbiavimo praktiką įvairiais valdymo lygmenimis.

Faktas yra tai, kad aktyvus piliečių dalyvavimas bendrose iniciatyvose ar institucijose gali skatinti priklausymo jausmą ir puoselėti kultūrinius bei pilietinius ryšius tarp žmonių, turinčių skirtingą etninę ar socialinę kilmę, bet bendras Europos vertybes. Įtraukti žmones iš visos Europos į tokias iniciatyvas kaip jaunimo parlamentai, idėjų kalvės, tokios kaip Europos

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

jaunimo idėjų kalvė (EYTT), Europos įstaigos ir institucijos, tokios kaip Europos Parlamentas ir Solidarumo korpusas, per stažuotes ir praktiką yra labai svarbu, kad jie jaustųsi ir veiktų kaip svarbūs sprendimų priėmimo ir socialinių struktūrų kūrimo dalyviai. Taigi, piliečiai nesijaučia tik pasyvūs stebėtojai, kurie tik seka politinio elito sprendimus ir darbotvarkes. Dalyvaudami jie suvokia save kaip neatsiejamus nuo veiksmų centro ir Europos vertybių raidos, todėl yra labiau linkę išsiugdyti priklausymo jausmą ir bendrus interesus (Banaji ir Buckingham, 2013). Šia prasme jų dalyvavimas turėtų būti esminis, o ne tik paviršutiniškas. Kitas labai veiksmingas ir svarbus piliečių įsitraukimo elementas galėtų būti tarptautiniai aktyvizmo judėjimai, tokie kaip klimato aktyvizmas arba judėjimai už žmogaus teises ir taiką pasaulyje. Tokie judėjimai gali padėti kurti bendrą patirtį ir taip paskatinti gyvybingesnį bendradarbiavimą bei bendrų Europos vertybių, tokių kaip demokratija, įtrauktis, žmogaus teisės ir kt., supratimą. Kitaip tariant, pilietinis sąmoningumas ir aktyvus prasmingas įsitraukimas padeda piliečiams suprasti savo teises, pareigas, bendrą istoriją ir vertybes, kuriomis grindžiama ES ir Europos tapatybė (Delanty, 2009). Be to, švietimas ir Europos švietimo projektai, tokie kaip „Erasmus+“ ar „eTwinning“, gali tapti švietimo bendradarbiavimo platformomis, remiančiomis patirties ir idėjų mainus bei kuriančios pasitikėjimo ir bendro supratimo klimatą. Norint, kad egzistuotų gyvybinga bendra tapatybė, būtina, kad žmonės žinotų Europos tautų istoriją, kuri baigėsi šiuolaikine Europos realybe. Bendrų kultūrinių ir istorinių Europos pastato pamatų supratimas per bendrus karų, kovų už demokratiją ir Europos bendradarbiavimo prisiminimus stiprina sanglaudą ir sąmoningą pasirinkimą dalyvauti Europos projekte (Delanty, 2009). Šia prasme Europos tapatybė tampa gyva patirtimi ir pilietinio gyvenimo dalimi, o ne tik abstrakčia iš viršaus į apačią kylančia idėja, kurią propaguoja politikai, tarptautiniai forumai ir institucijos. Aktyvus pilietiškumas ir pilietinis dalyvavimas yra vienintelis būdas ES užtikrinti tvarios, unikalios, įtraukios ir dinamiškos Europos tapatybės egzistavimą.

bendrus karų, demokratijos kovų ir Europos bendradarbiavimo prisiminimus, stiprina sanglaudą ir sąmoningą pasirinkimą dalyvauti Europos projekte (Delanty, 2009).

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

4.2 Europinė tapatybė ES plėtros kontekste

ES yra politinė ir ekonominė vienybė, išgyvenusi daugybę evoliucijos ir permąstymo ciklų. Šia prasme ES, kaip ir Europos tapatybė, yra dinamiški projektai, kurie keičiasi ir prisitaiko prie žmonių poreikių bei tarptautinės bendruomenės pokyčių (Delanty, 2005). Integracija ir plėtra yra dvi labai svarbios europėjimo sąvokos. Integracijos procesas ir plėtra yra tarpusavyje susiję ir abu veikia bei iš naujo apibrėžia ES visais jos aspektais. Viena vertus, integracijos procesas siekia sustiprinti pamatines vertybes, kuriomis grindžiamos ES sutartys, tokias kaip demokratija, solidarumas ir pagarba žmogaus teisėms, kartu skatinant glaudesnį bendradarbiavimą ir sambūvį tarp esamų valstybių narių. Kita vertus, ES plėtra apima naujų narių priėmimą ir veda prie europietiškumo ir Europos tapatybės persvarstymo.

Kas gali būti laikomas europiečiu arba juo tapti? Kaip nauji istoriniai pasakojimai, įpročiai, vertybės galėtų tapti daugiakalbės ir praturtintos Europos projekto kultūrinės mozaikos dalimi? Tokie klausimai neišvengiamai iš naujo apibrėžia ir veikia bendros Europos tapatybės sąvoką (Risse, 2010).

Ar ES plėtra yra vien geografinis projektas? ES plėtra reiškia daug daugiau nei geografinę plėtrą ar geopolitinės įtakos didinimą. Kad nauja valstybė narė būtų priimta į ES, ji turi įrodyti, kad atitinka konkrečius reikalavimus, o priėmimas veda prie pokyčių ir turi įtakos tiek ES, tiek naujajai valstybei narei. Valstybės kandidatės turi laikytis pagrindinių ES vertybių, tokių kaip demokratija, žmogaus teisės ir teisinė valstybė. Naujos valstybės priėmimas yra galimybė Europos tapatybei įtraukti naujus kultūrinius aspektus ir praturtinti Europos kultūrinę mozaiką, stiprinant kultūrų dialogą ir kuriant įtraukesnę visuomenę. Be to, sambūvis Europos bendrijoje gali sustiprinti ekonominį ir socialinį bendradarbiavimą net tarp šalių, turinčių istorinių ginčų ir traumų. Pavyzdžiui, šalys, turinčios tarpusavio konkurencijos istoriją, tokios kaip Vokietija ir Prancūzija arba Austrija su Italija, gali įveikti praeities ginčus ir bendradarbiauti

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Europos lygmeniu. Ekonominis bendradarbiavimas ir ES institucijų koordinavimas gali padėti šalims partnerėms įveikti senus skirtumus, kad būtų pasiekta stabilesnė ir tvaresnė ateitis, siekiant bendradarbiavimo ir diplomatinių galimų skirtumų sprendimų (Grabbe, 2006). Vienas svarbiausių ES plėtros rezultatų yra Europos vertybių, tokių kaip demokratija, teisinė valstybė ir žmogaus teisės, skatinimas ir rėmimas. Regionai, kurie patyrė niokojančius karus, autoritarinius režimus ir priespaudą, gali priimti demokratines vertybes ir siekti stabilesnės bei pozityvesnės ateities.

Tačiau plėtra neapsieina be iššūkių. Pirma, institucinė adaptacija yra sudėtingas procesas: naujų valstybių narių priėmimas reikalauja balsavimo procedūrų, institucinio atstovavimo ir bendro ES veikimo koregavimo, siekiant užtikrinti tiek veiksmingumą, tiek teisingumą tarp narių (Nugent, 2017). Antra, dideli valstybių narių skirtumai, susiję su politine kultūra, ekonominiu išsivystymu ir istoriniu pagrindu, apsunkina bendros sistemos sukūrimą. Buvusių komunistinių Rytų Europos šalių integracija išryškino sunkumus, susijusius su institucijų, ekonominės politikos ir vertybių sistemų derinimu su Vakarų Europos institucijomis. Kita galima rizika – vadinamosios „dviejų greičių Europos“ atsiradimas. Kai senesnės, labiau išsivysčiusios šalys jaučiasi perkrautos arba kai naujesnės narės jaučiasi marginalizuotos, Europoje gali sustiprėti atskirties tendencijos ir vidiniai susiskaldymai. Tai silpnina Sąjungos sanglaudą ir bendros Europos tapatybės jausmą (Schimmelfennig, 2016).

2004 m. plėtra yra pagrindinis pavyzdys, padedantis suprasti tiek ES plėtros galimybes, tiek iššūkius. Tuo metu prie ES prisijungė dešimt naujų šalių, daugiausia iš Vidurio ir Rytų Europos, gerokai išplėsdamos jos geografinį ir kultūrinį mastą (Kelley, 2010). Ši plėtros banga išryškino Europą kaip įvairiapusę ir pliuralistinę bendruomenę, sustiprindama jos daugiakultūrį pobūdį ir daugybės balsų buvimą. Tačiau ji taip pat sukėlė įtampos ir netikrumo dėl tokių klausimų kaip solidarumas, vidinė migracija ir Europos integracijos ribos. Turbūt svarbiausia pamoka yra ta, kad kiekviena plėtra verčia Europą iš naujo apmąstyti savo tapatybę. Europos tapatybė nėra fiksuota, nes ji nuolat vystosi, stengdamasi subalansuoti įvairovės integraciją su vienybės

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

išsaugojimu. Pagrindinis iššūkis yra ne tik nuspręsti, kas priklauso Europai, bet ir nustatyti, kokiomis sąlygomis tokia įvairialypė bendruomenė gali harmoningai sugyventi.

Išnagrinėjus Europos tapatybės pagrindus ir besivystantį pobūdį, taip pat jos iššūkius, tampa būtina išnagrinėti, kaip ši tapatybė yra aktyviai reiškiama, dalijamasi ir dėl jos deramasi Europoje ir už jos ribų. Būtent čia iškyla kultūros diplomatija kaip pagrindinė priemonė. Kultūros diplomatija, švelniosios galios forma tarptautiniuose santykiuose, ne tik padeda tarptautiniu mastu skleisti bendras Europos vertybes ir paveldą, bet ir stiprina vidinę sanglaudą, skatinant abipusį supratimą tarp valstybių narių ir įvairių bendruomenių. Nagrinėjant tapatybės sąvoką diplomatijos praktikoje, atsiranda galimybė suprasti, kaip Europa sąveikauja ir su savimi, ir su pasauliu per kultūrą kaip kultūrų dialogo, įtakos ir bendradarbiavimo priemonę.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

5. Kultūrinė diplomatija ir socialinė įtrauktis

5.1 Kultūrinė diplomatija formuojant tapatybę

Įprasta tarptautinius santykius įsivaizduoti kaip sunkių diskusijų ir stiprių argumentų erdvę arba kaip pusiausvyrą tarp stiprių ir silpnų tarptautinių žaidėjų. Diplomatijos srityje kultūra vaidina labai svarbų vaidmenį. Kultūros diplomatija dažnai laikoma vadinamosios švelniosios galios elementu (Nye, 2004). Šia prasme kultūros diplomatija kaip švelniosios galios forma yra kultūros kapitalo ir kultūrinių mainų panaudojimas siekiant stiprinti tarptautinius santykius ir bendradarbiavimą. Kalbant apie Europos tapatybę, yra daug simbolių, kurie pranoksta ir sudaro šią ideologinę konstrukciją. Simboliai, tokie kaip bendra vėliava, Europos himnas, istorinės vietos, tokios kaip Europos Parlamentas ar ES institucijų būstinės, ir pasakojimai, atlieka labai svarbų vaidmenį įgalinant ir palaikant kolektyvinę tapatybę. Kultūros diplomatija gali panaudoti tokius kultūros simbolius, kad atliktų labai svarbų vaidmenį kuriant žmonių vienybės jausmą. Kultūros diplomatija gali pasiūlyti konstruktyvią bendro paveldo, abipusio supratimo ir tarpkultūrinio dialogo platformą. ES yra daug kultūrinio pobūdžio iniciatyvų, tokių kaip *„Kūrybiška Europa“*, remianti kultūrinio bendradarbiavimo projektus tarp skirtingų etninių grupių menininkų, tarptautinius tinklus ir meninius mainus (Europos Komisija, 2018 m.). Tokios iniciatyvos gali skatinti bendrų kultūrinių vertybių jausmą, abipusį supratimą ir vienybės jausmą.

Kita tokio pobūdžio iniciatyva yra Europos kultūros sostinė, kuri, nors dažnai siejama su kultūros diplomatija, turėtų būti suprantama ir plačiau kaip priemonė skatinti kultūrinį įsitraukimą, pilietinį dalyvavimą ir bendrą priklausymo jausmą visoje Europoje. Šia prasme, per vietos ir tarptautinio lygmenų bei istorinio konteksto sujungimą, kiekvienais metais miestas atlieka kultūros sostinės vaidmenį, vienijantį skirtingų sluoksnių žmones ir kuriantį unikalaus

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

kultūrinio tapatumo jausmą per kultūrinius renginius. Pavyzdžiui, viena iš naujausių kultūros sostinių buvo Elefsina Graikijoje. Elefsina, kuri 2023 m. buvo kultūros sostinė kartu su Timišoara Rumunijoje ir Veszpremu Vengrijoje, yra nedidelis miestelis Atėnų pakraštyje, kuris šiais laikais turi labiau industrinį charakterį. Tačiau senovėje Elefsina buvo labai svarbus miestas graikų ir romėnų kultūrai bei religijai, nes jame buvo garsiųjų Eleuzino misterijų centras. Ši didinga miesto senovės praeitis atsispindi daugybėje archeologinių vietovių ir kultūros lobių, rastų miesto archeologinių kasinėjimų metu. Šiuo atveju Elefsinos bažnyčia iš naujo suvokiama dabartinėje kultūrinėje būsenoje ir per amžius tampa atviru kultūros teatru, priverčiančiu žmones susimąstyti apie jos indėlį į šiuolaikinę Europos kultūrą.

Papildoma ir pastebima iniciatyva yra miestų giminiavimasis ir miestų partnerystė. Įgyvendindami šią iniciatyvą, daugelis miestų ir miestelių pripažįsta kitą miestą ar miestelį kaip miestų partnerystę. Ši praktika yra svarbi, nes ji gali užmegzti asmeninius ir savivaldybių ryšius, skatinti tarptautinę draugystę ir solidarumą vietos lygmeniu (Jańczak, 2017). Be tokių dvišalių iniciatyvų, euroregionai ir Europos teritorinio bendradarbiavimo grupės (ETBG) suteikia institucionalizuotas sistemas tarpvalstybiniam bendradarbiavimui regioniniu lygmeniu. Jie suburia skirtingų valstybių narių savivaldybes, regionus ir vietos valdžios institucijas, kad jos kartu spręstų bendrus iššūkius, skatintų socialinį ir ekonominį vystymąsi bei stiprintų kultūrinius mainus. Šie mechanizmai iliustruoja, kaip europinę tapatybę galima puoselėti ne tik simboliniais miestų ryšiais, bet ir tvariu, praktiniu bendradarbiavimu tarp sienų, kuris stiprina priklausymo bendrai Europos erdvei jausmą.

Be minėtų centralizuotai organizuojamų iniciatyvų, yra ir kitų necentralizuotai valdomų kolektyvinių veiklų, kurios gali atlikti lemiamą vaidmenį kuriant bendrą europinę tapatybę. Pavyzdžiui, aktyvūs judėjimai ar meno parodos, jungiančios jaunimą iš skirtingų Europos regionų, gali būti svarbūs ir tapti kūrybiniu pagrindu įtraukčiai ir abipusio supratimo ugdymui, ypač tarp jaunimo (Smith, 2020). Be to, šiam tikslui gali pasitarnauti bendri projektai, remiantys ir puoselėjantys bendrą paveldą, pavyzdžiui, edukacinės programos, maisto

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

festivaliai, muzikos pasirodymai ar meno bendradarbiavimas ir kultūrinių artefaktų mainai. Be to, virtualus ar fizinis dalyvavimas Europos kultūros renginiuose, tokiuose kaip kino ar knygų festivaliai, gali susieti vietos tapatybę su platesniais Europos naratyvais ir padėti sukurti bendrą Europos kultūrinę tapatybę (Shore, 2000). Nors kultūra yra tik vienas tapatybės aspektas kartu su ekonominiu, politiniu, socialiniu ir istoriniu, ji yra nepaprastai svarbi. Kultūra gali būti laikoma tiltu, jungiančiu regionines kultūrines ypatybes.

Kultūros diplomatija atlieka svarbų vaidmenį tiek Europoje, tiek už jos ribų formuojant ir puoselėjant Europos tapatybę ir platesnę europietiškumo sampratą. Pasitelkdama kultūros institucijų išteklius ir veiklą, kultūros diplomatija gali padėti remti vidinę integraciją ir skatinti bendro tapatybės jausmo ugdymą laipsniškesniu ir ilgalaikiu būdu (Mark, 2010).

5.2 Socialinės įtraukties ir įvairovės klausimų sprendimas

Iki šiol nagrinėjome, ką reiškia europietiška tapatybė, tačiau dabar labai svarbu pripažinti poreikį ją permąstyti ir iš naujo apibrėžti. Tradiciškai dominuojantis europietiškos tapatybės supratimas dažnai buvo formuojamas remiantis „mes prieš juos“ mentalitetu, kuris linkęs atmesti tuos, kurie laikomi „kitais“, nesvarbu, ar tai būtų dėl etninės kilmės, religijos ar kultūrinės kilmės. Šiai išskyrimo sistemai įtakos turėjo sudėtinga Europos istorija, įskaitant krikščionybės, kaip pagrindinio kultūrinio atskaitos taško, palikimą ir kolonijinę praeitį, kuri formavo pranašumo ir skirtumų idėjas. Tokie naratyvai prisidėjo prie socialinio susiskaldymo ir įvairių grupių marginalizacijos Europoje.

Norint judėti į priekį, Europos tapatybė turi būti iš naujo suvokiama kaip įtrauki, dinamiška koncepcija, pagrįsta abipusiu supratimu ir kultūrų dialogu. Ji turi pripažinti ir kritiškai apmąstyti savo istorinį palikimą, pavyzdžiui, religijos ir kolonializmo poveikį, kartu priimdama įvairovę kaip stiprybę, o ne grėsmę. Pavyzdžiui, Romos imperijos laikotarpiu Romos valdžia išplėtė Romos pilietybę, suteikdama ją visiems civiliams gyventojams, gyvenantiems jos teritorijoje,

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

arba kitas puikus pavyzdys yra Kanados daugiakultūriškumas, priimtas nuo 1970 m. Šis iš naujo apibrėžimas taip pat reikalauja skatinti aktyvų pilietinį dalyvavimą, kad visi piliečiai galėtų prasmingai įsitraukti į tai, ką reiškia būti europiečiu šiandien.

Šis pokytis yra ne tik pageidautinas, bet ir būtinas siekiant užtikrinti demokratinį atsparumą ir socialinę sanglaudą visoje Europos Sąjungoje (Delanty, 2009). Mesdama iššūkį išskyrimo naratyvams ir kurdama sistemas, kurios vertina pliuralizmą ir bendrą žmogiškumą, Europa gali sukurti tapatybę, kuri vienija, o ne skaldo, skatindama teisingesnę ir darnesnę visuomenę

Europos socialinis fondas (ESF) išlieka viena iš įtakingiausių priemonių šioje srityje. Finansuodamas iniciatyvas, skatinančias marginalizuotų gyventojų galimybes gauti išsilavinimą, užimtumą ir socialinę integraciją, ESF atlieka gyvybiškai svarbų vaidmenį mažinant struktūrinę nelygybę ES valstybėse narėse ir tarp jų (Europos Komisija, 2020 m.). Tokios iniciatyvos ne tik sprendžia ekonominių skirtumų problemą, bet ir veikia kaip socialinio įgalinimo priemonės, padedančios pažeidžiamoms gyventojų grupėms įgyti balsą ir įtaką Europos viešojoje erdvėje. Papildydamas ESF, Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) remia infrastruktūrą, inovacijas ir regioninį konkurencingumą, ypač mažiau išsivysčiusiuose regionuose, taip mažindamas teritorinį disbalansą ir skatindamas stipresnį įtraukties į Europos projektą jausmą. Panašiai Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP) investuoja į kaimo bendruomenes, tvarų žemės ūkį ir aplinkosaugą, užtikrindamas, kad kaimo gyventojai išliktų susiję su Europos integracija ir gautų iš jos naudos. Kartu šie fondai iliustruoja, kaip ekonominio solidarumo mechanizmai gali paremti ne tik vystymąsi, bet ir darnesnės bei atsparesnės Europos tapatybės kūrimą.

Tuo pačiu metu vietos ir bendruomenės integracijos iniciatyvos suteikia esminę pusiausvyrą su iš viršaus į apačią nukreipta ES politika. Šios visuomeninės pastangos, tokios kaip kultūrų festivaliai, vieši forumai, kovos su diskriminacija seminarai ir bendruomenės paramos paslaugos, sukuria kasdienes sąlygas kultūrų dialogui ir įvairių tapatybių pripažinimui.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Įtvirtindamos įtrauktį vietos praktikos lygmeniu, tokios iniciatyvos prisideda prie gyvos Europos pilietiškumo patirties, kuri atliepia įvairių sluoksnių asmenis ir gali pasiūlyti kitokį ir vertingą požiūrį į Europos tapatybės procesą iš apačios į viršų. Šiame kontekste tokios programos kaip LEADER ir bendruomenės inicijuota vietos plėtra (CLLD), kurios veikia per vietos veiksmų grupes (VVG), išsiskiria kaip institucionalizuoti bendruomenės dalyvavimo mechanizmai. Jos suteikia galių vietos suinteresuotiesiems subjektams – savivaldybėms, pilietinės visuomenės organizacijoms ir piliečiams – bendrai kurti ir įgyvendinti vietos poreikiams pritaikytas plėtros strategijas. Stiprindamos pasitikėjimą, bendradarbiavimą ir demokratinį dalyvavimą vietos lygmeniu, LEADER/CLLD ne tik skatina vietos atsparumą, bet ir puoselėja apčiuopiamesnį ir įtraukesnį Europos tapatybės jausmą.

Be to, švietimas gali atlikti transformacinį vaidmenį šiame procese. Mokyklos turi unikalią galimybę ugdyti įtraukias vertybes nuo ankstyvo amžiaus. Pedagogai, kaip demokratinės socializacijos agentai, gali įtraukti daugiakultūrį turinį ir perspektyvas į savo mokymo programas, pabrėždami istorinį ir šiuolaikinį įvairių grupių indėlį į Europos visuomenę. Be to, mokymo metodai, skatinantys kritišką įsitraukimą į migracijos, tapatybės ir nelygybės klausimus, padeda mokiniams ugdyti empatiją, tarpkultūrinę kompetenciją ir gilesnį Europos sudėtingo sociokultūrinio kolektyvinio kraštovaizdžio supratimą (Grossman, 2008). Be to, švietimo įstaigos gali būti dialogo ir atstovavimo platformos, kuriose mokiniai iš įvairių sluoksnių jaučiasi pripažinti ir gerbiami. Tai ne tik lygybės klausimas, bet ir priklausymo bei bendros atsakomybės jausmo skatinimas. Kaip pabrėžia Kiwan (2007) , įtraukusis ugdymas turi būti suprantamas ne tik kaip prieinamumas, bet ir kaip politinis bei kultūrinis demokratinės bendruomenės kūrimo procesas, kuriame visi mokiniai turi balsą ir atsakomybę, o kartu gali matyti save kaip būsimus Europos piliečius.

Tikrai kolektyvinė europinė tapatybė negali egzistuoti, jei ji nėra įtrauki. Kad bet kokia tarptautinė tapatybė, tokia kaip europinė, būtų gyvybinga ir tvari, ji turi užtikrinti lygiateisį visų žmonių, ypač tų, kurie kilę iš marginalizuotos aplinkos, pavyzdžiui, imigrantų, pabėgėlių,

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

etninių ir religinių mažumų bei socialiai ir ekonomiškai nepalankioje padėtyje esančių bendruomenių, dalyvavimą. Šios grupės turėtų būti aktyviai įtrauktos į Europos institucijų veiklą ir pripažintos kaip esminiai kolektyvinio europietiško priklausymo jausmo veiksniai. ES stiprybė ir išskirtinumas slypi jos įsipareigojime kurti vienybę priimant ir gerbiant kultūrų įvairovę, o ne siekiant asimiliacijos ar kultūrinės homogenizacijos .

Vis dėlto ši įtrauki vizija susiduria su didelėmis kliūtimis. Viena iš jų – įsišakniję stereotipai ir išankstiniai nusistatymai, dažnai pagrįsti rasiniais, kalbiniais ir klasiniais skirtumais – aspektais, kurie ir toliau formuoja viešąją nuomonę ir institucines praktikas visoje Europoje. Šios socialinės kliūtys stabdo visapusišką marginalizuotų grupių integraciją ir atstovavimą Europos institucijose, tokiose kaip Europos Parlamentas, taip silpnindamos demokratinius ir pliuralistinius ES pagrindus (Kymlicka, 2007).

Galiausiai Europos projekto ateitis priklauso nuo to, kiek jo tapatybę formuoja ne atskirties nacionalizmas, o įtraukus pliuralizmas. Tik priimdama visų savo žmonių balsus, patirtis ir teises, Europa gali tikėtis įgyvendinti savo vienybės, solidarumo ir demokratijos idealus. Kitaip tariant, tvari Europos tapatybė įmanoma tik tuo atveju, jei Europos projektas gali subalansuoti vietos ir tarptautinį lygmenis ir aprėpti vienybę per įvairovę.

5.3 Kaip jaunimas gali formuoti Europos tapatybę ir politiką

Kad europietiška tapatybė jaunimui būtų išties svarbi, labai svarbu, kad jų balsai būtų išgirsti ir susieti su realiais sprendimų priėmimo ir demokratiniais procesais. Be šio ryšio bendros europietiškos tapatybės idėja gali atrodyti tolima ar abstrakti, atitrūkusi nuo kasdienio gyvenimo ir rūpesčių. Vietoj to, europietiška tapatybė gali būti laikoma tuo, ką žmonės kasdien kuria savo veiksmais ir aktyviu pilietiniu dalyvavimu.

Vienas iš būdų, kaip jaunimas gali įsitraukti, yra prisijungti prie vietos ar regioninių jaunimo tarybų, kur jie gali aptarti svarbias temas, tokias kaip tapatybė, įvairovė ir ką reiškia būti

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

europiečiu šiandien. Šios tarybos suteikia jaunimui realią galimybę pasidalyti savo požiūriais ir daryti įtaką sprendimams, kurie turi įtakos jų bendruomenei ir už jos ribų (Evans, 2002). Lankymasis rotušėse, ES informacijos centruose arba dalyvavimas internetiniuose susitikimuose su politikos formuotojais yra dar vienas puikus būdas žmonėms pamatyti, kaip priimami politiniai sprendimai, ir priartėti prie institucijų, formuojančių Europos ateitį

Apsilankymai savivaldybių tarybose, ES informacijos centruose ar dalyvavimas internetiniuose susitikimuose su politikos formuotojais taip pat yra puikūs būdai pamatyti, kaip priimami politiniai sprendimai, ir priartėti prie institucijų, formuojančių Europos ateitį.

Piliečiai taip pat gali dalyvauti viešose konsultacijose, debatuose ar internetinėse apklausose apie ES iniciatyvas. Kai žmonės šiais kanalais prisideda savo idėjomis, jie gali patys pamatyti, kaip jos gali paveikti politiką ir padėti formuoti Europos kryptį (Veugelers, 2024). Pavyzdžiui, Europos Komisijos portalas „Išsakykite savo nuomonę“ reguliariai kviečia piliečius teikti atsiliepimus apie siūlomus teisės aktus ir politiką naudojant internetines anketas ir apklausas. Panašiai ir Europos ateities konferencija (2021–2022 m.) siūlė tiek skaitmenines, tiek fizines platformas, kuriose piliečiai galėjo pareikšti savo nuomonę apie Europos prioritetus, į kurią vėliau buvo atsižvelgta ES lygmens debatuose ir rekomendacijose. Studentų vadovaujamų kampanijų ir aktyvizmo tokiais klausimais kaip tvarumas, įtrauktis, solidarumas ir skaitmeninis pilietiškumas organizavimas arba prisijungimas prie jų yra dar vienas galingas būdas jaunimui imtis veiksmų ir parodyti, kad jie yra pagrindiniai Europos demokratijos dalyviai (Biesta, 2011).

Be to, kultūrinė diplomatija per tokius renginius kaip mainai, festivaliai ar bendri projektai sujungia jaunus žmones per sienas, padėdama jiems suprasti ir gerbti skirtingas kultūras, kartu švęsdama tai, kas juos vienija kaip europiečius. Užtikrinant, kad į šiuos pokalbius būtų įtraukti visi, įskaitant marginalizuotas ir nepakankamai atstovaujamas grupes, Europa tampa turtingesnė ir darnesnė (Nye, 2008).

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Trumpai tariant, aktyviai dalyvaudami pilietiniame gyvenime, kultūrinėse iniciatyvose ir demokratiniuose procesuose, jauni žmonės tampa Europos ateities širdimi. Jų dalyvavimas formuoja europietišką tapatybę, kuri vertina įvairovę ir vienybę, skatina įtrauktį ir yra pasirengusi kolektyviai susidurti su naujais iššūkiais. Taip jauni žmonės gali padėti išlaikyti Europos projektą gyvą, dinamišką ir prasmingą (Hoskins ir kt., 2012).

Į švietimo sistemas, kultūros iniciatyvas ir bendruomenės lygmens pastangas įtraukdama tokius pagrindinius aspektus kaip kultūrinė diplomatija, socialinė įtrauktis ir pilietinis ugdymas, Europa gali puoselėti tapatybę, kuri puoselėja įvairovę ir kartu skatina vienybę, skatina įtraukų dalyvavimą ir yra prisitaikanti prie būsimų iššūkių. Šis daugialypis požiūris yra būtinas siekiant užtikrinti Europos tapatybės tvarumą ir gyvybingumą vis sudėtingesniame pasaulyje. Iššūkius, tokius kaip įtampa dėl nacionalinio suvereniteto ir socialinis bei ekonominis susiskaldymas, galima spręsti per švietimą, kultūrą ir aktyvų jaunimo pilietinį įsitraukimą. Europos tapatybės ateitis priklauso nuo subtilios pusiausvyros tarp iššūkių ir galimybių, vienybės ir įvairovės, izoliacijos ir bendradarbiavimo, šovinizmo ir solidarumo išsaugojimo.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

6. Edukacinės ir metodinės rekomendacijos

6.1 Mokymo strategijos

Mokytojai, kurie nagrinėja šias temas savo klasėje, turėtų būti diskusijų ir veiklų moderatoriai. Užsiėmimas turėtų būti orientuotas į mokinį, mokiniams tyrinėjant medžiagą ir mokydamiesi atrandant sąvokas bei sąsajas tarp jų. Kai kurios mokymo strategijos, kurias mokytojai gali apsvarstyti, yra šios:

Remti mokinių ankstesniu mokymusi įgytas naujas žinias. Mokiniai galėjo būti girdėję šiokių tokių dalykų apie europietišką tapatybę, ES ir valstybes nares. Mokytojams svarbu naudoti diagnostinius vertinimus, kad ištirtų, ką mokiniai jau žino šia tema, kad galėtų nustatyti tinkamiausią vietą pradėti. Pavyzdžiui, jiems galima parodyti Europos Sąjungos vėliavą ir paklausti, ar jie yra matę šią vėliavą anksčiau ir ką reiškia žvaigždės.

Gali būti naudojamas diferencijuotas mokymas. Pavyzdžiui, skirtingi ištekliai (temos pristatymas įvadiniu arba išsamesniu būdu) gali būti naudojami atsižvelgiant į mokinių ankstesnes žinias ir supratimą.

Diskusijos ir dialogas klasėje. Pamokos metu galima naudoti keletą atvirų klausimų, skatinančių mokinių mąstymą. Mokiniai gali įsitraukti į šių temų apmąstymą kaip bendruomenė. Pavyzdžiui, jie gali mąstyti apie tai, kaip jie formuoja europietišką tapatybę kasdieniame gyvenime ir kokiomis aktyvizmo formomis jie gali užsiimti kaip piliečiai. Tokios diskusijos taip pat gali paskatinti veiksmus (žr. 6.3 skyrių apie mokymosi metodus). Mokytojai gali skatinti dialogą ir sudaryti sąlygas diskusijoms apie šiuos iššūkius, kad mokiniai galėtų mąstyti kaip tyrinėjanti bendruomenė. Kitaip tariant, mokiniai mąstys kaip grupė ir kolektyviai tyrinės bei apmąstys šias temas per dialogą. Pavyzdžiui, jie gali aptarti, kokią muziką ir

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

paveikslus mėgsta kaip kultūros dalį ir kuo, jų manymu, jų vieta galėtų pasižymėti, kad būtų laikoma kultūros sostine.

Integruoti technologijas į pamokas: klasėje galima rasti ir naudoti skaitmeninius išteklius, siekiant užtikrinti, kad įvairios priemonės (pvz., muzika, nuotraukos, vaizdo įrašai) būtų naudojamos demonstruojant įvairius Europos tapatybės aspektus. Be to, virtualios sesijos su politikos formuotojais gali priartinti institucines struktūras prie mokinių. Technologijos turėtų būti suprantamos plačiai ir visapusiškai: mokiniai gali būti skatinami dalytis šeimos nuotraukomis iš kelionių; bilietais į aplankytus muziejus ar kultūros įstaigas; skirtingų nacionalinių virtuvių restoranų meniu; dalytis įspūdžiais apie mėgstamus Europos filmus ar serialus, sporto renginius ar „Eurovizją“. Technologijos taip pat gali padėti virtualiai apsilankyti ar tyrinėti praeities civilizacijas Europoje.

Tarpdalykinė integracija: integruokite europinės tapatybės sąvokas į įvairius dalykus, tokius kaip kalba, pilietinis ugdymas ir menai. Kalbų pamokose jie gali tyrinėti Europos literatūrą arba daugiakalbes raiškos formas. Pilietinio ugdymo pamokose jie gali mokytis apie ES vertybes, teises ir institucijas. Menų pamokose jie gali studijuoti Europos simbolius, muziką ar paveldą. Toks tarpdisciplininis požiūris padeda mokiniams pamatyti temos tarpusavio ryšį su daugeliu skirtingų dalykų ir gyvenimo sričių.

6.2 Skaitmeniniai įrankiai ir ištekliai

Kai kuriuos šioms temoms skirtus įrankius ir išteklius galima rasti Mokymosi kampelyje (Europos Sąjungos svetainėje). Keletas pavyzdžių pateikta toliau.

Europos Sąjungos istorija

https://learning-corner.learning.europa.eu/eu-timeline/moving-through-eu-timeline_lt

Europa kartu geresnė

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

https://learning-corner.learning.europa.eu/learning-materials/europe-better-together_lt

Europos Sąjunga – faktai ir skaičiai

https://learning-corner.learning.europa.eu/learning-materials/european-union-facts-and-figures_lt

Interaktyvi viktorina pradedantiesiems skirta susidomėjimo sulaukusioms amžiaus grupėms.

https://learning-corner.learning.europa.eu/learning-materials/europa-quest-quiz-type-interactive-learning-tool_lt

6.3 Novatoriški mokymosi metodai

Atsižvelgiant į šio vadovo temą, būtų gerai, jei mokiniai mokytųsi grupėse. Šis vadovas siekia paremti kolektyvinės Europos tapatybės formavimą ir stiprinimą, todėl skatinama grupinė veikla.

Projektais grįstas mokymasis. Mokiniai dirba grupėse. Kiekviena grupė gali sutelkti dėmesį į vieną aktyvizmo ar iniciatyvos sritį, kurios jie galėtų imtis, susijusią su europine tapatybe (pvz., klimato kaita, žmogaus teisės). Grupės gali pačios ieškoti informacijos apie pasirinktą temą. Tada jos galėtų klasėje pristatyti grupinį pristatymą šia tema, siūlyti sprendimus, kaip jie galėtų aktyviai įsitraukti, numatyti tolesnius žingsnius mokinių vadovaujamoms iniciatyvoms mokykloje ir vietos bendruomenėje. i (pvz., mokyklos išvyka į rotušę pasikalbėti su konkrečiais suinteresuotaisiais asmenimis).

Vėliau mokyklos bendruomenės nariai galėtų susipažinti su planais ir balsuoti, kuri veikla ir tema jiems įdomiausia ir kurią jie norėtų toliau įgyvendinti.

Žaidybinimas (Gamifikacija). Būtų puiku, jei mokiniai patys sukurtų žaidimą apie Europos tapatybę. Jie galėtų sukurti stalo žaidimą arba kortų žaidimą su klausimais, kuriuos būtų galima žaisti mokykloje.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Mokymasis už klasės ribų. Europos tapatybės ir diplomatijos temą galima derinti su mokymusi už klasės ribų. Organizuodami apsilankymus savivaldybėse, ES informacijos centruose, muziejuose ar Europos Parlamente, mokiniai gali jaustis labiau susiję ir labiau įsitraukti į Europos tapatybės formavimą ir pilietinį dalyvavimą.

6.4 Vertinimo metodai

Rekomenduojama, kad šiame modulyje kaip formuojamieji vertinimai būtų naudojami autentiški vertinimai. Šiai temai nereikia didelių sunkumų keliančių ir apibendrinamųjų vertinimų, nes mokymasis apie europinę tapatybę tęsiasi nuo vienos klasės iki kitos. Kiekvienas vertinimas turėtų suteikti grįžtamąjį ryšį tolesniems mokymosi etapams.

Autentiški vertinimai – tai tie, kurie leidžia studentams pademonstruoti savo žinias ir įgūdžius situacijose, kurios primena realaus gyvenimo užduotis. Kitaip tariant, studentai gali užsiimti veikla, kuri leistų jiems pademonstruoti įgūdžius, kuriuos jiems gali tekti panaudoti vėliau gyvenime, siekiant didinti informuotumą ir ginti europietišką tapatybę bei kultūrinę diplomatiją.

Rekomenduojama, kad mokiniai užsiimtų individualia ir grupine veikla, kuri gali būti autentiškas vertinimas, susijusiu su šiomis temomis. Žemiau pateikiami keli pasiūlymai.

a) Mokiniai galėtų savarankiškai kurti rašinius **laikraščiui.** Tai galėtų būti vienkartinė skiltis mokyklos laikraštyje su skirtingais mokinių parašytais straipsniais konkrečia tema. Pavyzdžiui, jie galėtų paskatinti kitus savo mokyklos mokinius įsitraukti į mokinių inicijuotą iniciatyvą. Arba jie galėtų juos pakviesti ir reklamuoti renginį, susijusį su europine tapatybe, pvz., mokyklos organizuojamą muzikos ar maisto festivalį. Arba tai galėtų būti pasikartojanti skiltis mokyklos laikraštyje, pavyzdžiui, speciali skiltis apie europinę tapatybę. Labai svarbu užtikrinti įtraukumą šioje skiltyje, kad visi susidomėję mokiniai galėtų įsitraukti į rašymą ir išsakyti savo nuomonę apie europinę tapatybę.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

b) Studentai galėtų dirbti grupėse ir pristatyti **bendrą pristatymą** apie kultūrinę diplomatiją. Jie galėtų paaiškinti, kas yra kultūrinė diplomatija, ir pasirinkti konkretų kultūros aspektą, kurį, jų manymu, būtų galima propaguoti jų vietos bendruomenėje arba tarptautiniu mastu, siekiant sustiprinti europietišką tapatybę.

c) Mokiniai galėtų parengti **portfolio** apie europinės tapatybės elementus. Mokiniai galėtų laisvai pasirinkti elementus, kaip vystėsi europinė tapatybė ir kokia ji yra dabar. Mokiniai galėtų būti skatinami naudoti įvairius šaltinius šiems elementams pademonstruoti (pvz., tekstą, vaizdus, laikraščių ištraukas). Pavyzdžiui, europinė tapatybė pasižymi kultūrine įvairove, todėl jie galėtų pasirinkti pristatyti paveikslus ar įvykių nuotraukas. Jie galėtų įtraukti praeities skulptūros, susijusios su demokratija, atvaizdą. Tai gali būti kūrybinis procesas mokiniams. Pabaigoje jie galėtų pristatyti portfolio kitiems klasės draugams, kad aptartų, kaip, jų manymu, šie elementai yra susiję su jų pačių tapatybe.

d) Taip pat svarbus bendravimas su vietos bendruomene, todėl mokiniai galėtų mokykloje surengti **parodą** apie tai, ką jie suvokia kaip europietišką tapatybę, ir pakviesti tėvus bei vietos suinteresuotuosius asmenis. Jie galėtų pasisemti įkvėpimo iš kalbinės įvairovės ir kultūrinės įvairovės elementų. Parodai galima naudoti įvairias interaktyvias priemones, pavyzdžiui, nuotraukas, muziką, vaizdo įrašus. Mokiniai galėtų sukurti trumpus dokumentinius filmus, kuriuos būtų galima žiūrėti parodos dieną. Parodos metu galėtų būti raginama imtis veiksmų srityje, kuri mokiniams įdomi ir kurią jie norėtų pakeisti vietos bendruomenėje, pateikiant konkrečius veiksmus, pvz., pasiūlymus dėl klimato kaitos.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

7. Santrauka ir svarbiausios išvados

7.1 Pagrindinių sąvokų santrauka

Šiame skyriuje apibendrinamos pagrindinės vadovo sąvokos.

Europinė tapatybė yra daugialypė sąvoka, apimanti bendras vertybes, istorinę sąveiką ir kultūrų įvairovę. Europinė tapatybė atsiranda per sudėtingą istorinį kontekstą ir yra kuriama per kultūrų dialogą, pagarbą įvairovei ir abipusio supratimo bei kolektyvinės ateities rėmimą.

Europietiškumas – tai sudėtinga idėja, kuriai įtaką daro daugybė veiksnių ir kuri kinta pagal Europos integracijos bei plėtros procesus. Kas reiškia būti europiečiu, nėra pastovu ir keičiasi priklausomai nuo geopolitinių bei kultūrinių veiksnių. Europietiškumas atspindi vienybę įvairovės kontekste ir reiškia bendros priklausomybės jausmą.

Europos integracija – tai Europos šalių procesas, kurio metu jos siekia bendros ateities, suvienydamos jėgas politiškai, ekonomiškai ir teisiškai, siekdamos taikos ir regioninio stabilumo. Šis procesas prasidėjo po Antrojo pasaulinio karo ir tęsiasi daugiausia per ES politiką

Europos plėtra – tai Europos šalių procesas, kai jos siekia prisijungti prie ES. Kandidatė šalis, norinti būti priimta į ES, turi atitikti tam tikrus politinius, ekonominius ir teisinius kriterijus, tokius kaip demokratija, žodžio laisvė ir teisinės valstybės principas. Per plėtros procesą ES siekia skatinti demokratines vertybes, ekonominį stabilumą ir laisvę visame Europos žemyne.

Kultūrinė diplomatija – tai kultūrinių išteklių naudojimas siekiant skatinti kultūrinį dialogą ir tarpusavio supratimą. Europos Sąjungos atveju Europos šalys kultūrinę diplomatiją taiko per meną, muziką, kalbą ir švietimą, stiprindamos tarpvalstybinius ryšius ir kuriant kultūrinius ryšius tarpusavyje. Kultūrinė diplomatija yra labai naudingas vadinamosios „švelniosios galios“ įrankis ir viena pagrindinių ES tarptautinių santykių priemonių.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Pilietinis dalyvavimas yra labai svarbus politinės realybės elementas. Nors mūsų demokratija nėra tiesioginė, o atstovaujamoji, aktyvus pilietinis dalyvavimas yra gyvybiškai svarbus demokratinių vertybių elementas ir atlieka esminį vaidmenį kuriant atsakingą ir tvarų pilietinį gyvenimą. Europoje yra daug aktyvaus pilietinio dalyvavimo paradigmų, tokių kaip aktyvistų kolektyviniai judėjimai ar kultūros festivaliai. Svarbus socialinis mechanizmas, galintis skatinti pilietinį dalyvavimą, yra švietimas. Pilietinis dalyvavimas yra „iš apačios į viršų“ veikianti funkcija, kuri gali turėti įtakos politikos formavimui ir prisidėti prie tvarios Europos tapatybės.

7.2 Refleksijos klausimai

Skaitytojas galėtų apmąstyti šiuos klausimus:

- Kokios bendros vertybės vienija europiečius?
- Kokie yra dabartiniai iššūkiai, su kuriais susiduria Europos tapatybė, ir kaip juos galima spręsti?
- Kodėl europinės tapatybės ugdymas ir puoselėjimas yra ypač svarbus šį dešimtmetį?
- Kaip mokytojai gali padėti mokiniams ugdyti savo europinę tapatybę ir aktyviai dalyvauti ES veikloje ir iniciatyvose?

7.3 Praktinis pritaikymas

Praktiškai taikant būtų idealu, jei vietinis kontekstas galėtų būti susietas su ES kontekstu. Pavyzdžiui, mokyklos ir bendruomenės projektas arba projektas, susiejantis vietos istoriją, gali suteikti mokytojams ir mokiniams galimybę susieti vietinį kontekstą su Europos tapatybės aspektais, tokiais kaip vietinė kultūrinė ir kalbinė įvairovė. Tai būtų pavyzdys, kaip žmonės gali būti vieningi įvairovėje vietiniame kontekste.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

8. Savęs vertinimo ir testo klausimai

8.1 Savikontrolės klausimai

Perskaitęs aukščiau pateiktą turinį apie **europietišką tapatybę (3 skyrius)** , skaitytojas gali apmąstyti šiuos klausimus:

1) Kokie yra trys pagrindiniai stulpai, ant kurių buvo sukurta Europos tapatybė?
2) Europos tapatybė nuolat kinta. Ar galite pateikti vieną pavyzdį elemento, kuris nuo XXI a. pradžios pasikeitė Europos tapatybėje?
3) Ar galima numatyti momentą, kada Europos tapatybė nustotų kisti? Kodėl?
4) Ar galite pateikti du pavyzdžius, kaip žmonės, turintys Europos tapatybę, gali išlikti vieningi įvairovėje?

Perskaitęs aukščiau pateiktą turinį apie **stipresnį įsitraukimą (4 skyrius)**, skaitytojas gali apmąstyti šiuos klausimus:

1) Kaip Europos plėtra gali paveikti ES ir kaip naujosios valstybės narės gali būti paveiktos įsijungus į ES?
2) Kaip ES pilietis(-ė), jei norėtumėte aktyviau ir iš esmės įsitraukti, kaip pasirinktumėte tai daryti?
3) Kokio tipo aktyvizmo pavyzdžius, jūsų manymu, galėtumėte pristatyti savo mokiniams skirtingose pamokose?

Perskaitęs aukščiau pateiktą turinį apie **kultūros diplomatiją (5 skyrius)**, skaitytojas gali apmąstyti šiuos klausimus:

1) Kaip kultūrų dialogas gali skatinti europietišką tapatybę?
2) Gal galėtumėte trumpai apibūdinti tris su kultūros diplomatija susijusias iniciatyvas, kurios gali būti / jau įgyvendinamos siekiant paremti Europos tapatybę?

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

3) Kaip savo dabartinėse profesinėse pareigose galėtumėte paremti visų studentų įtrauktį ir įgalinimą, kad būtų palaikoma europinė tapatybė?
4) Kaip savo dabartinėje profesinėje veikloje galėtumėte padėti studentams suprasti, kaip vyksta ES politikos formavimas ir kokiais būdais jie gali į jį įsitraukti?

8.2 Žiniomis pagrįsti klausimai

Norėdami patikrinti savo žinias ir supratimą apie pagrindines šiame vadove pateiktas idėjas, atsakykite į šiuos klausimus.

1) Kuris iš šių variantų **NEBUS** Europos tapatybės aspektas?

a) Vienos valiutos įvedimas visoje Europoje.
b) Tos pačios kalbos vartojimas visoje Europoje.
c) Laisvo judėjimo visoje Europoje įgyvendinimas.

2) Ar europietiška tapatybė taikoma tik ES piliečiams?

a) Ne, tai taikoma visiems Europos Sąjungos gyventojams.
b) Taip, asmuo privalo turėti ES valstybės narės pilietybę.
c) Tai priklauso nuo interpretacijos.

3) Kokia paskutinė reformų sritis, nustatyta Lisabonos sutartimi?

a) Vertybės ir demokratiniai principai.
b) Bendra ekonominė erdvė.
c) Bendra Europos pilietybė.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

4) Ką reiškia ES plėtra?

a) Gilesnis bendrų Europos vertybių puoselėjimas esamose valstybėse narėse.

b) Naujų valstybių narių priėmimas į ES, ES geografinė plėtra ir šio priėmimo poveikis naujajai valstybei narei.

c) Naujų valstybių narių įstojimas į ES ir abipusis poveikis tiek naujai valstybei narei, tiek ES.

5) Kuris iš šių teiginių yra teisingas apie Europos tapatybę?

a) Ją kuria visi ir ji išlieka stabili.

b) Jis kuriamas „iš apačios į viršų“, aktyviai dalyvaujant.

c) Ji keičiasi tik per „iš viršaus į apačią“ iniciatyvas.

6) Ką remia Europos socialinis fondas?

a) Kultūros renginius ir festivalius.

b) Ekonomines ir valdymo iniciatyvas

c) Iniciatyvas marginalizuotoms gyventojų grupėms.

7) Ką skatina ir remia tokios iniciatyvos kaip „Kūrybiška Europa“?

a) Kultūrinį bendradarbiavimą.

b) Aktyvistų judėjimus.

c) Kalbiniai mainus.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

8.3 Taikomieji pratimai

Užsirašykite keletą iniciatyvų, kuriose galėtų dalyvauti jūsų mokiniai (pvz., apsilankymas Europos Parlamente). Pasirinkite vieną, kuri, jūsų manymu, jus domina, ir sukurkite planą, kaip tai galėtų įvykti ateinančiais mėnesiais ar mokslo metais. Atsakykite į šiuos klausimus:

a) Ką apims šis projektas?

b) Išnagrinėkite oficialią informaciją, teikiamą internete, susijusią su pasirinkta iniciatyva. Ko reikėtų, kad tai įvyktų?

c) Ar yra asmuo, kuris anksčiau dalyvavo panašioje iniciatyvoje, arba kontaktas svetainėje, su kuriuo galėtumėte susisiekti dėl papildomos informacijos?

d) Kurie mokyklos nariai galėtų dalyvauti šiame projekte? Kaip galėtumėte juos informuoti?

e) Koks yra planavimo grafikas ir etapai?

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

9. Priedai

9.1 Žodynėlis

Pagrindinių terminų ir apibrėžimų abėcėlinis sąrašas.

A

Acquis Communitaire : Sukauptas ES teisės aktų, bendrijos ir teismų sprendimų rinkinys, kurį privalo priimti visos valstybės narės.

Amsterdamo sutartis (1997 m.) : Sutartis, kuria buvo iš dalies pakeista Mastrichto sutartis, siekiant reformuoti ES institucijas rengiantis plėtrai.

B.

„Brexit“ : Jungtinės Karalystės sprendimas išstoti iš ES po 2016 m. referendumo, oficialiai įvyksiantis 2020 m.

Briuselis : faktinė ES sostinė, kurioje įsikūrusios tokios svarbios institucijos kaip Europos Komisija ir ES Taryba.

C

Pagrindinių teisių chartija : dokumentas, įtvirtinantis pagrindines ES piliečių ir gyventojų teises.

Bendra užsienio ir saugumo politika (BUSP) : ES politikos sistema diplomatijos, gynybos ir išorės veiksmų srityje.

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Europos Sąjungos Taryba : Institucija, kurioje kiekvienos ES šalies ministrai susitinka priimti įstatymus ir koordinuoti politiką.

D

Demokratijos deficitas : kritika, kad ES sprendimų priėmimui trūksta pakankamo demokratinio teisėtumo ar skaidrumo.

Direktyva : ES teisės aktas, kuriame nustatyti tikslai, kuriuos turi pasiekti visos ES šalys, tačiau paliekama joms laisvė nuspręsti, kaip tai padaryti.

E

Ekonominė ir pinigų sąjunga (EPS) : ES valstybių narių ekonominės ir fiskalinės politikos derinimo ir bendros valiutos (euro) įvedimo procesas.

Plėtra : ES plėtros procesas priimant naujas valstybes nares.

„Erasmus+“ : ES programa, remianti švietimą, mokymą, jaunimą ir sportą visoje Europoje.

Euras : oficiali euro zonos valiuta, naudojama 20 iš 27 ES šalių.

Europos Komisija : ES vykdomoji institucija, atsakinga už teisės aktų siūlymą ir ES teisės aktų vykdymą.

Europos Vadovų Taryba : ES valstybių narių valstybių arba vyriausybių vadovų sudaryta institucija, kuri nustato politinę kryptį ir prioritetus.

Europos Teisingumo Teismas (ETT) : Užtikrina, kad ES teisė būtų aiškinama ir taikoma vienodai visose valstybėse narėse.

Europinė tapatybė : priklausymo Europos kultūrinei, politinei ir istorinei erdvei jausmas, dažnai susijęs su bendromis vertybėmis.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Europos integracija : Europos šalių politinės, teisinės, ekonominės ir socialinės integracijos procesas.

Europos Parlamentas : tiesiogiai renkama teisėkūros institucija, atstovaujanti ES piliečiams; bendradarbiauja su Taryba priimdama įstatymus.

F

Keturios laisvės : laisvas prekių, paslaugų, kapitalo ir žmonių judėjimas ES vidaus rinkoje.

Aš

Institucinis trikampis : reiškia Europos Komisiją, Europos Parlamentą ir ES Tarybą – pagrindinius ES teisėkūros proceso dalyvius.

Vidaus rinka : ES bendroji rinka leidžia prekėms, paslaugoms, kapitalui ir žmonėms laisvai judėti.

L

Lisabonos sutartis (2007 m.) : Reformų sutartis, kuria ES tapo demokratiškesnė, veiksmingesnė ir skaidresnė; ja buvo įsteigtos nuolatinio Europos Vadovų Tarybos pirmininko pareigybės.

M.

Mastrichto sutartis (1992 m.) : Įsteigė ES ir nustatė euro kriterijus; taip pat įvedė ES pilietybę.

N

Tautinė valstybė : suvereni valstybė, kurios piliečiai yra gana homogeniški tokiais veiksniais kaip kalba ar etninė priklausomybė; dažnai prieštaraujama ES viršvalstybiniam pobūdžiui.

P

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Subsidiarumo principas : ES sprendimai turėtų būti priimami kuo arčiau piliečių; Sąjunga turėtų imtis veiksmų tik tuo atveju, jei valstybės narės negali pasiekti pakankamai rezultatų.

R

Teisinė valstybė : pagrindinė ES vertybė, reiškianti, kad visa viešoji valdžia turi būti vykdoma neviršijant įstatymų nustatytų ribų, kontroliuojant nepriklausomiems ir nešališkiems teismams.

S

Šengeno erdvė : 27 Europos šalių zona, panaikinusi pasų ir kitų rūšių pasienio kontrolę prie tarpusavio sienų.

Bendroji rinka : integruota rinka, kurioje laisvai juda prekės, paslaugos, kapitalas ir darbo jėga.

T

Sutartis : Privalomas ES valstybių narių susitarimas, kuriame nustatomas ES konstitucinis pagrindas ir taisyklės (pvz., Romos sutartis, Lisabonos sutartis).

U

Vienybė įvairovėje : Oficialus ES šūkis, švenčiantis kultūrinius skirtumus ir pabrėžiantis bendras Europos vertybes bei tikslus.

9.2 Santrumpų sąrašas

EEE – Europos švietimo erdvė

ESF – Europos socialinis fondas

ES – Europos Sąjunga

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

ESBC – Europos anglių ir plieno bendrija

EEB – Europos ekonominė bendrija

Pirmasis pasaulinis karas

Antrasis pasaulinis karas

9.3 Papildoma literatūra

Oficialūs ES dokumentai

Europos Komisija. *„Eurobarometro“ apklausos* . https://europa.eu/eurobarometer

Europos Komisija. (2020). *2020 m. ES pilietybės ataskaita: piliečių įgalinimas ir jų teisių apsauga* . Europos Sąjungos leidinių biuras. https://ec.europa.eu/info/publications/2020-eu-citizenship-report_en

Europos Sąjunga. (2000). *Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija* . Europos Bendrijų oficialusis leidinys. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT

Europos Sąjunga. (1992). *Europos Sąjungos sutartis (Mastrichto sutartis)* . https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A11992M%2FTXT

Europos Sąjunga. (2007). *Lisabonos sutartis* . https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12007L/TXT

Europos Sąjunga. (nd). *Mokymosi kampelis: mokymo medžiaga apie ES* . https://learning-corner.learning.europa.eu/index_en

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Akademinės knygos

Checkel, JT ir Katzenstein, PJ (red.). (2009). *Europietiška tapatybė* . Kembridžo universiteto leidykla.

Pagden, A. (Red.). (2002). *Europos idėja: nuo antikos iki Europos Sąjungos* . Kembridžo universiteto leidykla.

Patel, KK (red.). (2013). *Europos kultūros politika: Europos kultūros sostinės ir Europos Sąjunga nuo 1980-ųjų* . Routledge.

Shore, C. (2000). *Europos kūrimas: Europos integracijos kultūros politika* . Routledge.

Van Ham, P. (Red.). (2001). *Ieškant Europos: iš naujo apibrėžiant Europos prasmę* . Palgrave Macmillan.

Rekomenduojami šaltiniai, oficialūs dokumentai arba akademiniai tyrimai (pvz., „Ieškant Europos“, oficialios ES Komisijos ataskaitos).

Skatina mokytojus giliau gilintis į kultūrinę-istorinę analizę, apjungiant kelias disciplinas.

9.4 Dažnai užduodami klausimai (DUK)

Dažnai užduodami klausimai ir patikslinimai, pvz., „Ar ES turi vieną Europos tapatybės apibrėžimą?“

1. Ar ES turi vieną europinės tapatybės apibrėžimą?

Ne. ES nepateikia fiksuoto ar oficialaus „europietiškos tapatybės“ apibrėžimo. Ji propaguoja bendras vertybes (pvz., demokratiją, žmogaus teises, įvairovę), tačiau tapatybė išlieka nepastovi, diskutuojama ir formuojama istorijos, kultūros ir politikos.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

2. Ar ES pilietybė yra tokia pati kaip nacionalinė pilietybė?

Ne. ES pilietybė papildo nacionalinę pilietybę. Norint būti ES piliečiu, turite būti ES valstybės narės pilietis. Ji suteikia tokias teises kaip laisvas judėjimas, balsavimas ES / vietos rinkimuose ir konsulinė apsauga užsienyje.

3. Ar kiekvienas ES gyventojas jaučiasi „europiečiu“?

Nebūtinai. Europietiško tapatumo jausmas skiriasi priklausomai nuo šalies, amžiaus, išsilavinimo ir politinio konteksto. Kai kurie žmonės tvirtai save tapatina su ES, o kiti – su savo tauta, regionu ar vietos kultūra.

4. Ar ES yra federacinė valstybė kaip JAV?

Ne. ES yra viršvalstybinė ir tarpvyriausybinė organizacija. Ji turi bendrų bruožų su federacija (bendri įstatymai, valiuta, parlamentas), tačiau valstybės narės išlaiko suverenitetą ir gali atsisakyti kai kurių politikos sričių.

5. Kas yra euro zona ir ar ji yra tas pats, kas ES?

Ne. Euro zona reiškia tik tas ES šalis, kurios įsivedė eurą kaip savo valiutą. Ne visos ES narės priklauso euro zonai (pvz., Švedija, Lenkija).

6. Ar visos Europos šalys yra ES narės?

Ne. Tokios šalys kaip Norvegija, Šveicarija ir JK (po „Brexit“) nėra ES narės. Tačiau kai kurios iš jų yra sudariusios specialius prekybos ar mobilumo susitarimus (pvz., per Šengeno erdvę arba ELPA).

7. Koks kultūros vaidmuo Europos tapatybėje?

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Kultūra yra esminė. ES remia kultūros programas (pvz., Kultūros sostinės, ERASMUS+) ir skatina bendrą Europos atmintį. Tačiau tapatybė taip pat apima įvairų nacionalinį ir regioninį paveldą.

8. Ką reiškia šūkis „Vieningi įvairovėje“?

Tai reiškia, kad Europos vienybė kuriama ne naikinant skirtumus, o pripažįstant kultūrinę, istorinę ir kalbinę įvairovę kaip ES stiprybes.

9. Ar gali egzistuoti Europos tapatybė be ES?

Taip, teoriškai. Europos tapatybę gali formuoti bendra istorija, geografija ir vertybės už ES ribų. Tačiau šiandien ES atlieka pagrindinį institucinį vaidmenį ją formuojant ir skatinant.

10. Ar yra Europos tapatybės „krizė“?

Daugelis mokslininkų teigia, kad Europos tapatybė susiduria su iššūkiais (pvz., nacionalizmu, migracijos debatais, euroskepticizmu), tačiau kiti ją mato kaip transformaciją, o ne griūtį.

9.5 Žiniomis pagrįsti klausimai ir atsakymai (44 psl.)

1. **Kuris iš šių aspektų NEBUS Europos tapatybės aspektas?**
   Atsakymas: Tos pačios kalbos vartojimas visoje Europoje
   Argumentas: ES propaguoja daugiakalbystę, o ne vieną bendrą kalbą.

2. **Ar europietiška tapatybė taikoma tik ES piliečiams?**
   Atsakymas: Priklauso nuo interpretacijos
   Argumentas: Europos tapatybė gali būti suprantama teisiškai (ES pilietybė) arba kultūriškai (bendros Europos vertybės ir paveldas).

3. **Kokia paskutinė reformų sritis, nustatyta Lisabonos sutartimi?**
   Atsakymas: Bendra Europos pilietybė

Projekto partneriai

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Priežastis: Sutartis sustiprino ES pilietybės teises kaip pagrindinį integracijos elementą.

4. **Ką reiškia ES plėtra?**
   Atsakymas: Naujų valstybių narių įstojimas į ES ir abipusis poveikis tiek naujai valstybei narei, tiek ES.
   Priežastis: Plėtra keičia tiek naują narę (kuri privalo prisitaikyti prie ES normų), tiek visą ES.

5. **Kuris iš šių teiginių tinka kalbant apie europietišką tapatybę?**
   Atsakymas: Jis kuriamas „iš apačios į viršų“, aktyviai dalyvaujant
   Priežastis: Tapatybė vystosi per sąveiką ir dalyvavimą, o ne tik iš viršaus į apačią nukreiptų nurodymų.

6. **Ką remia Europos socialinis fondas?**
   Atsakymas: Iniciatyvos marginalizuotoms gyventojų grupėms
   Priežastis: ESF vaidmuo – gerinti įsidarbinimo galimybes ir remti nepalankioje padėtyje esančias grupes.

7. **Ką skatina ir remia tokios iniciatyvos kaip „Kūrybiška Europa“?**
   Atsakymas: Kultūrinis bendradarbiavimas
   Priežastis: „Kūrybiška Europa“ finansuoja tarptautinius kultūros projektus, remdama kultūrinę įvairovę ir bendradarbiavimą.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Nuorodos

Bellamy, R. (2008). *Pilietiškumas: labai trumpas įvadas* (192 tomas). Oksfordo universiteto leidykla.

Banaji, S. ir Buckingham, D. (2013). *Pilietinis tinklas: jaunimas, internetas ir pilietinis dalyvavimas* . MIT Press.

Biesta, G. (2011). Demokratijos mokymasis mokykloje ir visuomenėje: švietimas, mokymasis visą gyvenimą ir pilietiškumo politika. *Leidykla „Sense Publishers“* .

Checkel, JT ir Katzenstein, PJ (red.). (2009). *Europietiška tapatybė* . Kembridžo universiteto leidykla.

Craig, P. (2012). *ES administracinė teisė* (2-asis leidimas). Oksfordo universiteto leidykla.

Cram, L. (2009). Tapatybė ir Europos integracija: įvairovė kaip integracijos šaltinis 1. *Tautos ir nacionalizmas* , *15* (1), 109–128.

Delanty, G. ir Rumford, C. (2005). *Permąstant Europą: socialinė teorija ir europeizacijos pasekmės* . Routledge.

Delanty, G. (2009). *Kosmopolitinė vaizduotė: kritinės socialinės teorijos atnaujinimas* . Kembridžo universiteto leidykla.

Delanty, G. (2013). *Europos modernybės formacijos: istorinė ir politinė Europos sociologija* . Palgrave Macmillan.

Dinan, D. (2014). *Europos perdirbinys: Europos Sąjungos istorija* (2-asis leidimas). Palgrave Macmillan.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Europos Komisija. (2017). Komunikatas dėl europinės tapatybės stiprinimo per švietimą ir kultūrą. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017DC0673

Europos Komisija. (2018). „Kūrybiška Europa“: parama Europos kultūros ir kūrybos sektoriams. Europos Sąjungos leidinių biuras. https://culture.ec.europa.eu/creative-europe

Europos Komisija. (2020). *Europos socialinis fondas + (ESF+)* . Gauta iš https://ec.europa.eu/esf.

Evans, K. (2002). Perimti savo gyvenimo kontrolę? Jaunimo, pilietiškumo ir socialinių pokyčių projektas. *Europos švietimo tyrimų žurnalas* , *1* (3), 497–521.

Fligstein, N. (2008). *Euroclash: ES, Europos tapatybė ir Europos ateitis.* Oksfordo universiteto leidykla.

Grabbe, H. (2006). *ES transformacinė galia: europeizacija per sąlygiškumą Vidurio ir Rytų Europoje* (p. 186–189). Basingstokas: Palgrave Macmillan.

Grossman, DL (2008). Demokratija, pilietiškumo ugdymas ir įtrauktis: daugiamačio požiūrio taikymas. **Prospects** , *38* , 35–46.

Hobolt, SB (2016). „Brexit“ balsavimas: susiskaldžiusi tauta, susiskaldęs žemynas. *Europos viešosios politikos žurnalas* , *23* (9), 1259–1277.

Hoskins, B., Janmaat, JG ir Villalba, E. (2012). Pilietiškumo mokymasis per socialinį dalyvavimą mokykloje ir už jos ribų: tarptautinis, daugiapakopis jaunų žmonių pilietiškumo mokymosi tyrimas. *Britų švietimo tyrimų žurnalas* , *38* (3), 419–446.

Jańczak, J. (2017). Miestų giminiavimasis Europoje. Apraiškų ir strategijų supratimas. „ *Journal of Borderlands Studies“* , *32* (4), 477–495.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Jenkins, R. (2014). *Socialinė tapatybė* (4-asis leidimas). Londonas: Routledge.

Judt, T. (2005). *Pokaris: Europos istorija nuo 1945 m* . „Penguin Books“.

Kelley, JG (2010). *Etninė politika Europoje: normų ir paskatų galia* . Prinstono universiteto leidykla.

Kiwan, D. (2007). Įtraukiojo pilietiškumo ugdymas. *Lyginamoji edukacija* , 43(1), 47–63. https://doi.org/10.1080/03050060601162406

Kuus, M. (2004). Europos plėtra į rytus ir kitoniškumo atkūrimas Rytų Vidurio Europoje. *Progress in Human Geography, 28* (4), 472–489. https://doi.org/10.1191/0309132504ph500oa

Kymlicka, W. (2007). *Daugiakultūrės odisėjos: naujos tarptautinės įvairovės politikos apžvalga* . Oksfordo universiteto leidykla.

Mark, SL (2010). Didesnis kultūros diplomatijos vaidmuo. *Clingendael: Nyderlandų tarptautinių santykių institutas* , 1–19.

McCormick, J. (2010). *Europos Sąjungos supratimas: glaustas įvadas* (4-asis leidimas). Palgrave Macmillan.

Mukarzel, R. (2023). *Rusijos ir Ukrainos karas ir jo transformuojantis poveikis Europos saugumo dinamikai: besikeičianti galia, kylantys iššūkiai ir būsimos pasekmės* (daktaro disertacija, Notre Dame universitetas, Louaize).

Nugent, N. (2017). *Europos Sąjungos vyriausybė ir politika* (8-asis leidimas). Palgrave, Macmillan.

Nye, JS (2004). *Švelnioji galia: sėkmės priemonės pasaulio politikoje* . Viešieji reikalai.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Nye, JS (2008). Viešoji diplomatija ir švelnioji galia. *Amerikos politinių ir socialinių mokslų akademijos analai* , 616(1), 94–109.

Pagden, A. (2002). *Europos idėja: nuo antikos iki Europos Sąjungos* . Kembridžo universiteto leidykla.

Raunio, T. (2014). Europos Parlamentas. Leidinyje *„Routledge Handbook of European Politics“* (p. 248–262). Routledge.

Risse, T. (2010). *Europiečių bendruomenė? Transnacionaliniai tapatumai ir viešosios sferos* . Kornelio universiteto leidykla.

Sassatelli, M. (2009). *Tapimas europiečiais: kultūrinis tapatumas ir kultūros politika* . Springer.

Schimmelfennig, F. (2016). Europos integracija euro krizės metu: postfunkcionalizmo ribos. Knygoje *„ Įveikiant krizę: Europos iššūkiai ir strategijos“* (p. 127–143). Routledge.

Schmidt, VA (2013). Bendrosios valiutos šviesoje ir šešėlyje: Europos tapatybė ir pilietybė. *Bendroji valiuta ir Europos pilietybė: atskleidžiant kitą monetos pusę. Niujorkas: Bloomsbury* .

Shore, C. (2000). *Europos kūrimas: Europos integracijos kultūros politika* . Routledge.

Smith, AD (2020). *Nacionalizmas ir modernizmas: kritinė naujausių tautų ir nacionalizmo teorijų apžvalga* . Routledge.

Stråth, B. (2002). Europietiška tapatybė: iki istorinių sąvokos ribų. *Europos socialinės teorijos žurnalas, 5* (4), 387–401. https://doi.org/10.1177/136843102760513965

Veugelers, W. (2024). Pilietiškumo ugdymas įvairiapusei Europai. *Moralės ir charakterio ugdymo vadove* (p. 379–399). Routledge.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

The EuroCivic Lab project (2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467) is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.